

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

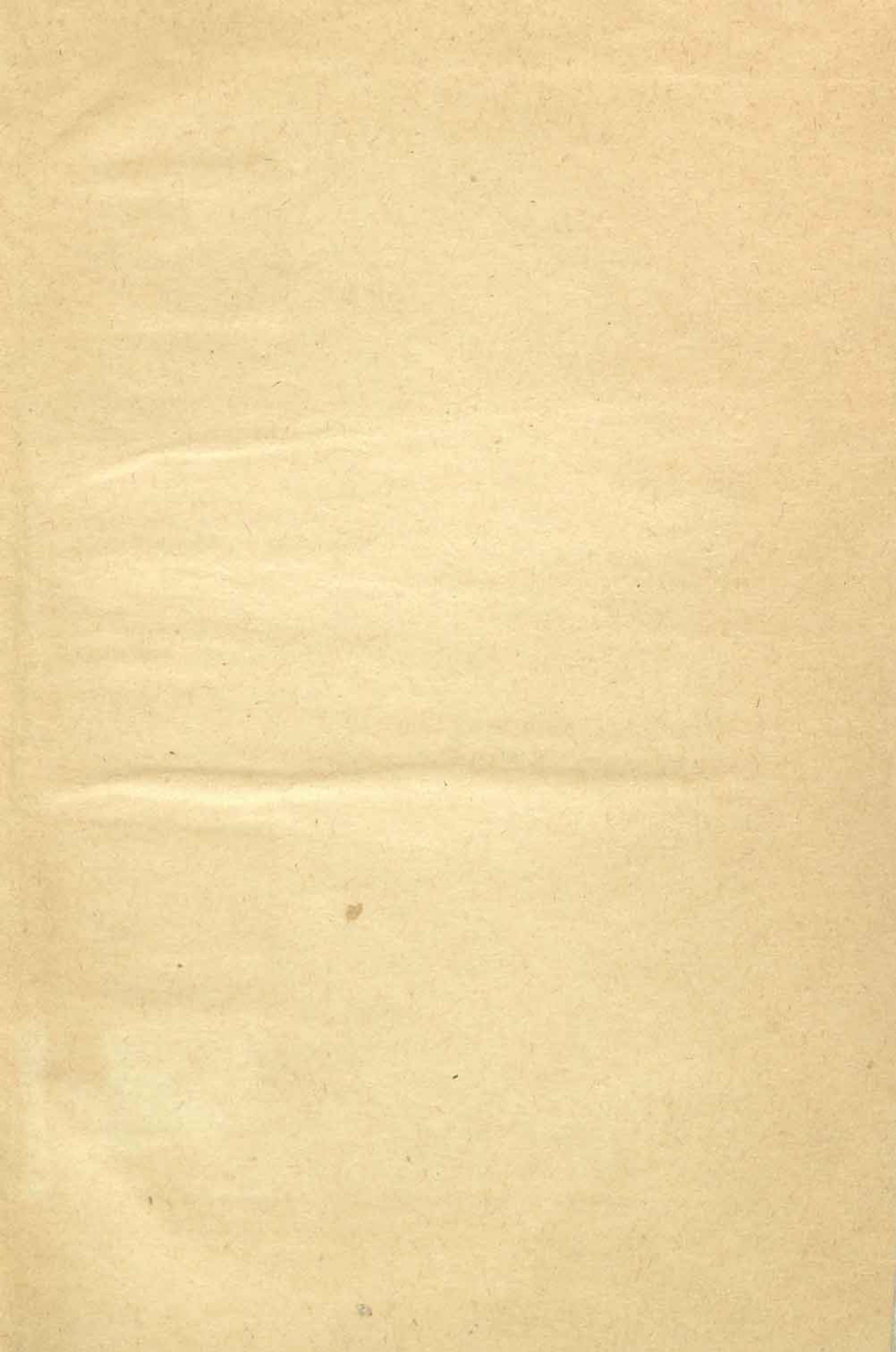
Adapt — remix, transform, and build upon the material

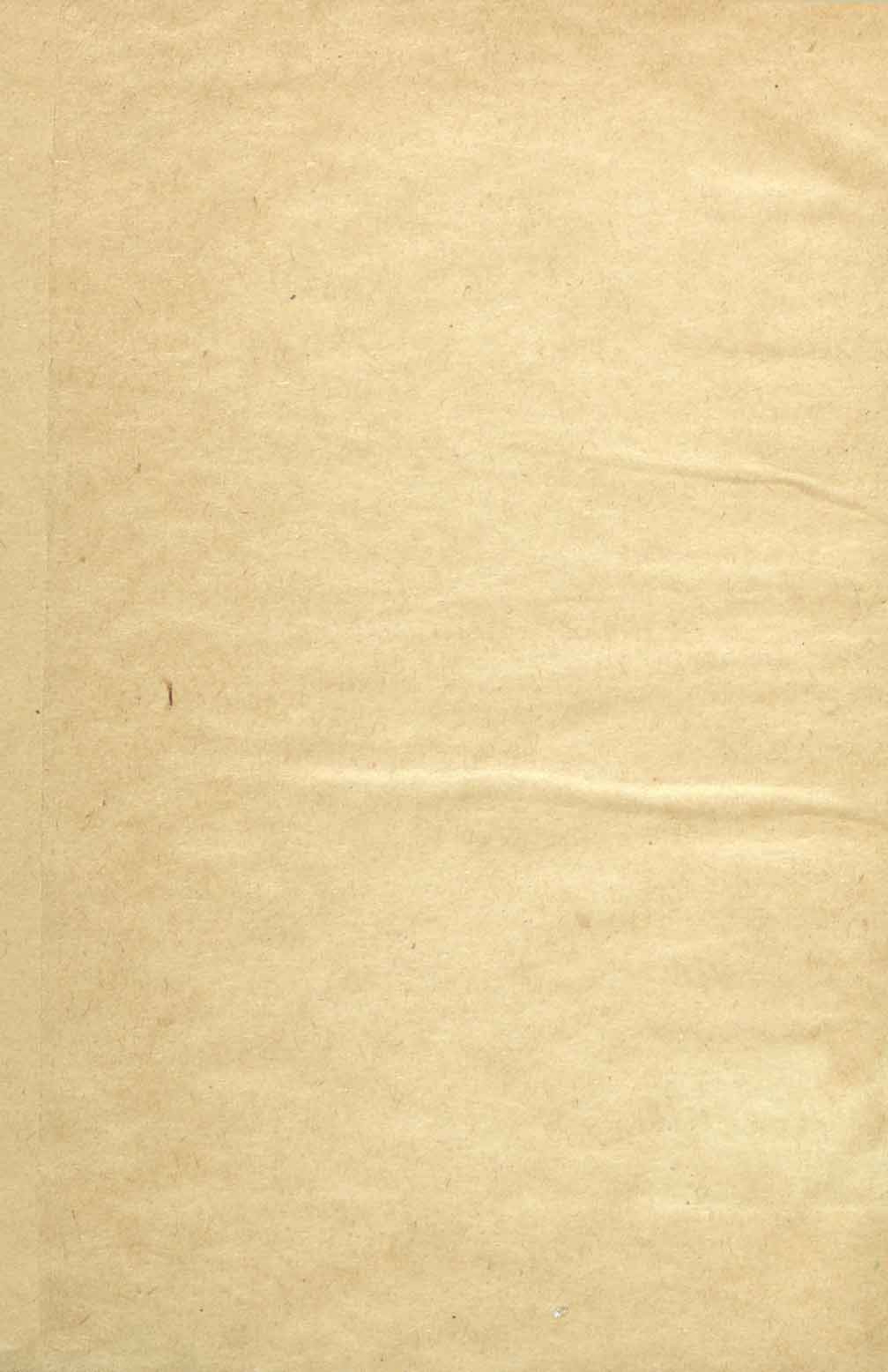
1441

22
7-96

1865

2010

108

ԳՈՒՌՆ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՅԻՆ ԳԷՍԳԵԾ ԸԾԱՐԿԱՑ
ԲԱՐԵԱՑ ԵՒ ՓԱՌԱՑ

ԳԵՂԱՅԻՆ ԳՈՒՐՆ
ԳՐԱՑ

ՅԵՍԱՌԹՅՈՒՆ ԲԱՐԵԱՑ ԸՆԴՀԱՆՑ ԳՐԱՐԱՆ
ԵՎ ԵԿԵՆՑԻՆԻ ԳՐԱՐԱՆ

ԲՅՈՒՄ—1865 ԱՄԻ

ՑԳԱԳԻՆԱԼ

ԿՅՆԱԿԱՆՈՒՄ

22

7-96

my w/c

713

22

7-96
48

ԳՈՒՌՆ

ԷՍՏՈՒԼԾԱՅԻՆ ՊԵՍ ՊԵՍ ՇՆՈՐՀԱՅ ԲԱՐԵԱՅ ԵՒ
ՓԱՌԱՅ

ՔԱՂԱՅԱԿ ԴՍՈՒՐԻ ԳՐՈՑ

ԷՍՏՈՒԹԻՒՆ ԲԱՐԵՄԻՑ ՄԱՆԿԱՆՑ ՍՈՒՐԻ ԵԿԵՂԵՑ
ԻՈՅՆ ԲԵՐՍՈՍԻ

1865
ՈՅԺ Դ—1865 ԱՄԻ

ՏՊԱԳՐԵԱԼ

ԻՍԻԿՆԱԿԱՆՑ

3
6
6
7

23168

3-0-10-9

ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ!

ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ! ВНИМАНИЕ!

4731
41

2001

ՅԼՈՒԲՑ ԱՆՆՆ

Ասիս պարտ է գիտել, զի անթիւ են և բազմա
 տեսակ անձային շնորհաց և բարեաց ամենացանկա
 լի տեսութիւնք, զորս տէրն մարդասիրական խնա
 մառատ գթութեամբն պարգևեալ է հոգւոյ սիրե
 լեաց իւրոյ. և միշտ կրամի, զի ամենեքեան ժառան
 գեացեն զնոյն ուղղափառ հաւատով սուրբ սրտիւ
 և զարդարեալ հոգւով յառաքինական ՚ի գործս
 զարգացեալ. վասն որոյ գրէ սրբազան առաքեալն
 Պօղոս. «Օ այս ասեմ շնորհօքն այ՛ որ տուեալ
 են ինձ, ամենայնիւ որ է ՚ի ձեզ. մի առաւել ինչ
 խորհիլ քան զարժանն խորհելոյ, այլ խորհիլ ՚ի
 զգաստանալ իւրաքանչիւր՝ որպէս և բաժանեաց
 աստուած զչափ հաւատոց, Արպէս ՚ի միում մարմ
 նի անդամս բազումս ունիմք, և անդամքն ամե
 նայն ոչ զնոյն գործ ունին: Այնպէս և բազում
 քրս մի մարմին եմք ՚ի քրիստոս. այլ իւրաքանչիւր
 միմեանց անդամք եմք. բայց ունիմք մեք զշնորհ
 քսա շնորհացն, որք տուեալ են մեզ ազգս ազգս:

Հառվմ. ԺԷ. 3. 4. 5. 6 :

Տեսեր զառատաձիր պարզևս անձային ազգի ազգի շնորհաց և պէսպէս բարեաց, որ ՚ի ժառանգութիւն արժանաւորաց կայ իսկ պատրաստեալ. և և լուր սշտի մտօք յորդորական բանից սրբազան առաքելոյն Պետրոսի. «Աւրաքանչիւր ոք որպէս և ընկալան շնորհս ինչ՝ ՚ի միմեանս զնոյն մատակարարել, իբրև զբարւոք հազարապետս պէս պէս շնորհացն անց. Եթէ ոք խօսիցի իբրև զայ պատգամս. եթէ ոք մատակարարիցէ՝ իբրև ՚ի զօրութենէ՝ զոր շնորհէ աստուած», . և . Պետր . ԴԷ . 10 . 11 .
 Վճի՛ր որպէս անձային ամենացանկալի տեսութիւնքն արդարացուցիչ շնորհաց և երկնաձիր պարզեաց և փառաց պէս պէս և բազմապատիկ են. նոյնպէս ունին սքանչելի պէս պէս դրունս ըստ շնորհացն և փառացն վասն արդարոց բացեալ, զորս մարգարեական հոգւով տեսեալ երջանկին Ղաութի փափագելով խնդրէր զնոյն. ասելով. «բացէք ինձ զդրունս արդարութեան. զի մտից ընդ այն. և խոստովան եղէց տեսուն», . Սաղ . ԶԺԷ . 18 :

Տեսեր՝ զի մարգարէն յոգնակի գրէ և ոչ եզակի, քանզի ըստ անձային պէս պէս շնորհացն՝ զպէսպէս դրունս անձային արդարութեան տեսանէր. ուստի գրէ սուրբն Յոհան ոսկեբերան. «Ղուաջի մարգարեական տեսուէ ազգի ազգի դրունք անձային շնորհաց և պէսպէս բարերարութեանց յայտնե-

ցաւ . վասնորոյ սրտափափագ սկսաւ երգել այս
 պէս . «Վացէք ինձ զդրունս արդարուէ» . Ճառ . իզ .
 Մհա սմին նման նախահայրապետն և լուսաւո
 թիչն մեր սուրբն Վրիգոր քարոզեաց մեզ ըստ
 պէս պէս շնորհացն աստուծոյ զբազմատեսակ դը
 րունս արքայութեան երկնից յոգնակի ցուցանե
 լով այսպէս . «Վակ յորժամ ծագեաց տէրն մեր
 յիսուս քրիստոս արեգակն արդարութեան և փրկ
 կիչ աշխարհի , կատարեաց և ելից զառաջին օրի
 նակին պակասութիւն , զի եբաց զնոր շնորհաց ,
 զկենաց դրունս ՚ի ձեռն աւագանին լուսաւորու
 թեան ուղիղ հաւատով յամենասուրբ երրոր
 դութիւնն Վակ ոչ ՚ի սուրբ սէրն քրիս
 տոսի հաստատեալ են , որք զանձինս իւրեանց ե
 տուն ՚ի մահ վասն նորա , զի ազատեսցին ՚ի դառն
 վշտաց յերևելեաց և յաներևութից , ապրեալք
 լինին , գործակից և բարեխօս ունելով զսուրբս և
 զամենայն արդարս : Եւ բացցին դրունք կենաց
 բարերարութեանն շնորհօք հոգւոյն սրբոյ վերին
 կայանիցն , ուր ժողովք սրբոցն են հանգուցեալք :
 Օի զամենեցուն կամի զկեալ ՚ի գիտութիւն
 ճշմարիտ կենացն լինել ժառանգաւոր . զի ոչ կամի
 զմահ մեղաւորին , այլ զգառնալ ՚ի քրիստոս» .
 Յաճախ . Ճառ . ԺԳ .

Մայա շնորհիւ փրկարար տնօրէնութեան յիսու
 սի քրիստոսի փրկչին մերոյ , և մեք արժանասցուք

Ժառանգութեան ամենացանկալի երանաւետ դը-
 րանց երկնից արքայութեան, և ընդ երջանիկ դա-
 սուց սրբոցն փառաբանել յաւիտեան զամենա-
 սուրբ երրորդութիւնն՝ որում միամ անարժան
 ծառայ, և ևս մշտապէս Մոլորաբար փան հասն
 րէն Մղգիս լրութեան:

ՄԱՏԹԻՅԱՅ ԱՍԹՈՒԳԻՒԿԱՅ
 ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՅՑ:

Մըդ՝ ամենացանկալի դուռն յաւիտենական կե-
 նաց երանութեան ինքն քս է. «Այս եմ դուռն.
 ընդիս եթէ ոք մտցէ՝ կեցցէ, մտցէ, և ելցէ, և
 ճարակ գտցէ» . (Յօճ. Ժ. 9.) Ի վերայ այս բանի
 գրէ սուրբն Յակովբ մ՛ծբնայ հայրապետն .
 «Ի դուռն երկնից է ինքն քս, որպէս և ասացն . ես
 եմ դուռն կենաց, և ամենայն՝ որ ընդիս մտանէ,
 կեցցէ յաւիտեան : Ալ դաւիթ ասաց . սյս է դու-
 ռն տեառն, և արդարք մտանեն ընդ սա» . (Օգոն.
 Ճառ 7 : Ի դուռն արդարութեան է քս և նորին
 շնորհքն, սա փակեալ է առաջի անհաւատիցն, և
 բանայ զայն ուղղափառ և սուրբ հաւատն մեր ա-
 ռաքինազարդ լուսով, զի ասէ առաքեալն . «Ալ
 եթէ զիմ արդարութիւն, որ յօրինաց անտի է՝ ու-
 նիցիմ, այլ զհաւատոցն քսի յսի, որ յայ արդա-
 րութիւն է» . (Փիլ. 7. 9 : Ալ այս հաւատու ոչ
 ամենեքին կարեն վայելել գիտութեամբ, այլ մի-
 այն կրթեալք փորձութեամբ . . . Մյս յայտ է
 թէ շնորհքն քսի և մահն՝ որով ամենեքին արդարա-
 ցան՝ դուռն է կենաց, և արդարացեալքն հաւա-
 տով մտանեն ընդ նոյն երկնային խոստման յոյս . . .
 որպէս և ասէր : Այս եմ դուռն, ընդիս եթէ ոք

մտցէ կեցցէ, . Վամբ. 'ի մեկն. Սաղ : Եւ գրիգոր
նարեկացի հրեշտակակրօն վարդապետն այսպէս գը-
րէ. «Ստատովանեալ անուն, պաշտեցեալ պատկեր,
անպարագիր տիպ, երկրպագեալ տէրութիւն, բա-
րեբանեալ յիշատակ, խնդութեան մուտք, անվրէպ
շաւիղ, փառաց դուռն, . Վար. ԼԷ :

Վոյնպէս 'ի շարակնոցի ըստ այսմ տեսանի .
«Վուռն կենաց մտից. յս մայծ և զմեզ առ հայր
քո և հոգի. երգել միշտ զփառս :

Վպաքէն երանելիք են, որք ուղղափառ ճշմարիտ
հաւատով և անճահաճոյ առաքինական գործովք
զարդարեալ մերձաւոր և հաղորդ գտանին յա-
ւիտենական կենացն մտից դրանցս այտոցունց, որով
ժառանգել ունին զյաւերժական կեանս երկնից
արքայութեան : Տես օրինակ եղեն իմաստուն կու-
սանքն բացման դրանց երկնայարկ խորանացն, այս
տոքս իմաստուն էին առաջի անց. զի ոչ միայն հա-
ւաստ ունէին, այլև վառեալ էին յառաքինական
գործս, վասնորոյ լապտերքն իւրեանց կացին և ճը-
նացին անշէջ, և ինքեանք մտին ընդ դուռն յաւի-
տենական կենաց և վայելեցին զյաւիտենական ու-
րախութիւնս վերին հարմարանին. ըստ այսմ գրէ
յակորոս առաքեալն : «Օ որօրինակ մարմին առանց
հոգւոյ մեռեալ է. սոյնպէս և հաւատք առանց
գործոց մեռեալ են, . Նակ. Բ. 26 :

Իսկ միւս հինգ կուսանքն արդարև յիմարացել
էին. զի չունէին բաւական անճահաճոյ իւղ առա-

քինական գործոց ՚ի լապտերս հաւատոց իւրեանց
լցեալ՝ վասնորոյ չարժանացան նոյն հարսնարանին
փառաց :

Այլա մի՛ լիցի մեզ առաջի այ յիմար հանդիսա-
նալ միայն ունելով զհաւատոյ բանս աւետարա-
նական ճշմարտութեամբ, այլ զնոյն հաստատել անձա-
հաճոյ գործոց առաքինութեամբ, որով երանաւէտ
գովութիւնս իմաստութեան ընդունիմք յանձային
բերանոյն յսի փրկչին մերոյ, եթէ ոչ յիմարութե-
մայն սպառնայ ՚ի վերայ մեր. որպէս յայտնի օրի-
նական հրամայեաց նոյն ինքն այսպէս. «Ամենայն՝
որ լսէ զբանս իմ զայստսիկ, և առնէ զսոսա՝ նմա-
նեացի առն իմաստնոյ՝ որ շինեաց զտուն իւր ՚ի
վերայ վիսի : Իշին անձրեք՝ խաղացին գէտք՝ շնչե-
ցին հողմք՝ և բաղխեցին զտունն՝ և ոչ կործանե-
ցաւ՝ քանզի ՚ի վերայ վիսի հաստատեալ էր : Եւ
ամենայն՝ որ լսէ զբանս իմ զայստսիկ՝ և ոչ առնէ
զսոսա՝ նմանեացի առն յիմարի՝ որ շինեաց զտուն
իւր ՚ի վերայ աւազոյ. իշին անձրեք՝ յարէն գէտք՝
շնչեցին հողմք՝ հարին զտունն և անկաւ, և էր կոր-
ծանուէն նորա մեծ յոյժ» . Մատ. է. 24—27 :

Ահա ՚ի վերայ այսպիսի յիմարաց յանձային օրի-
նաց և պատուիրանաց ունայն և թափուր մնացե-
լոց սուգ և տրտմութիւն առնեն երանելի դասք
սրբոց, որպէս ՚ուռնէր մարգարէն դաւիթ. «Տրտ-
մութիւն կալաւ զիս ՚ի մեղաւորաց, ոյք թողին
զօրէնս քո» . Սաղ. ճԺբ. 53 :

Ողբնայէս և գրէ սրբազան առաքեալն պօլոս .
 « Ստուգութեամբ ասեմ 'ի քս, և ոչ ասեմ . վը
 կայեն ինձ միտք իմ 'ի հոգի սուրբ : Օհ տրտ
 մութիւն է ինձ յոյժ և անպակաս ցաւք սրտի ի
 մոյ » . (Յռով . Թ . 1 :

Բնականոր սրտի մտօք ունկնդիր լիցուք նախահայ
 ըստեան և լուսաւորչին մերոյ սրբոյն գրեգորի
 յորդորական բանիցն քարոզուէ, որ գրէ . « Օհ
 մաստութիւն խօսիմք ընդ կատարեալս . որ գիտեն
 որոշել զմշտն ջենաւորս յանցաւորացս . զի մաստութի
 ոչ զաշխարհիս այսորիկ զխափանելոցս , այլ որ ոչ
 արդարութիւնքն են , ճշմարիտ հաւատովք և
 սուրբ սիրով » . Թ . կորն . Բ . 6 :

Սրբութիւն և խոնարհութիւն , հեզութիւն և
 ճշմարտութիւն , ամենայն առաքինութեամբ յոր
 դորեալ ահիւն աստուծոյ , և զգուշանալ յամե
 նապատիր պատրանաց , և որոշել ընտրողական ի
 մաստիւք զբարին խորհրդոց , և բանից և գործոց :
 Օհ դուռն կենաց իմաստութեան բաց է , և հակա
 ռակորդք բազում են գործակցաւ բանսարկուին ,
 որ որսան զորդիս մարդկան 'ի կորուստ : Եւ յ
 ոչ թողու զյուսացեալս իւր , որ կարդան առ նա
 'ի տուէ և 'ի գիշերի , և խնդրեն զողորմութիւն և
 զյաղթութիւն առ ամենայն վնասակարութիւնս
 դիւաց . Վ ուկ . 18 . 7 : Օհ փառաւորեսցի աստ
 ուած այժմ և միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից
 ամէն » . (Յաճախ . ճառ իմ :

ԳԼՈՒԽ Բ.

Ուղղափառ հաւատոյ ճշմարտութիւնն և աւել
տարանական անսխալ վարդապետութիւնն այս
խոստովանիմք եթէ յաւիտենական փառաց և ան-
մահ կենդանութեան երանաւէտ դուռն է, և այս
ամենացանկալի դրան հիմնադիրն և հաստատողն
տէրն մեր յիսուս քրիստոս ինքն է :

Յաղագս այսր ճշմարտութեան վկայեն սուրբ
գիրք . «Վէմն՝ զոր անարգեցին շինողք, նա եղև
գլուխ անկեան : Ի տեսունէ եղև այս, և է սքան-
չելի առաջի աչաց մերոց» . Սաղ . ՃԻԷ . 22 . 23 :
«Վհաւասիկ ես դնեմ ՚ի հիմունս Սիովնի զվէմ
բազմապատիկ . զընտիր զգլուխ անկեան պատուա-
կան ՚ի հիմունս նորա, և որ հաւատասցէ ՚ի նա՝ մի՛
ամաչեացէ» . Եսայ . իը . 16 : «Վա է վէմն անարգել
՚ի ձէնջ շինողաց, որ եղև գլուխ անկեան : Եւ
չիք այլով իւիք փրկութիւն : Օհ և ոչ անուն
այլ գոյ ՚ի ներքոյ երկնից տուեալ ՚ի մարդիկ՝ ո-
րով արժան իցէ կեալ մեզ » . Վորժ . ԳԷ . 11 . 12 :
«Վհաւասիկ դնեմ ՚ի սիովն զքար գայթակղուէ՛
և զվէմ գլորման . և ամենայն՝ որ հաւատասցէ ՚ի
նա՝ մի՛ ամաչեացէ» . Հռովմ . Թ . 33 :

Վհա այս ամենահաստատ դուռն քրիստոնէական
ճշմարիտ հաւատոյ՝ սիրելի է աստուածային բարե-
խնամ կամաց . վասնորոյ գրէ երջանիկ մարգարէն

դաւիթ . « Հիմունք նորա 'ի լեանս սուրբ նորա .
սիրէ տէր զդուռնս սիրվի՛ քան զամենայն յարկան
Յակոբայ . Սաղ . ճգ . 1 :

Եւ զայս դուռնս քրիստոնէական ճշմարիտ հա-
ւատոյ բացեալ լինի յաստուածային մարդասի-
րական շնորհաց անտի . որք հետեին սրտի մտօք և
ջերմեռանդութեամբ աւետարանական ճշմարիտ
վարդաստեղծեան և առաքելական հոգեբուղի
քարոզութեանց : « Այլեալ և ժողովեալ յեկեղեցին՝
պատմեցին՝ որչափ արար աստուած ընդ նոսա , և
զի եբաց հեթանոսաց զդուռնս հաւատոց . Վործ .
Ժդ . 26 : « Եւ զօրթս արարէք միանգամայն և վասն
մեր . զի աստուած բացցէ մեզ զդուռնս բանին .
Խօսիլ զխորհուրդն քրիստոսի » . Վարդ . դ . 3 :

Յորժամ ունկնդիր լիցուք ջերմեռանդն սիրով
սրբազան գրոց և հոգեբուղի բանից հարց սրբոց ,
արդարեւ առաջնորդիմք և գտանեմք զդուռնս քրիս-
տոնէական ուղղութիաւ հաւատոյ , յորինակէ յայս-
մանէ հետեւոյ խորայելեան աստեղիտ ազգին սաս-
տելով ասաց վրկիչն մեր յիսուս քրիստոս . « Այլ
ես ունիմ զվկայութիւն մեծ ևս քան զյովնանս :
Օ գործսն զորս ետ ցիս հայր , զի կատարեցից զնս-
սա . նոքին իսկ գործքն՝ զորս գործեմ , վկայեն վս-
խմ , եթէ հայր առաքեաց զիս : Ալ որ առաքեացն
զիս հայր . նա վկայեաց վասն իմ : Վառք ոչ զձայն
նորա երբէք լուայք , և ոչ զտեսիլ նորա տեսէք :
Ալ ոչ զքան նորա ունիք 'ի ձեզ բնակեալ : Օ Ե

զոր նա առաքելաց՝ դուք նմա ոչ հաւատայք ։
 Քննեցէք զբիրս ։ զի դուք համարիք նաչօք ունել
 զկեանս ։ յաւիտենական ։ և նորին իսկ են ։ որք վեա
 յեն վան իմ ։ որովք համարիչ ։ ունիլ կեանս ։ և
 դուք ոչ կամիք զալ առիս՝ զի զկեանս ունիցիք ։
 Այս փառս ՚ի մարդկանէ ոչ առնում ։ Այլ զի
 տեմ զձեզ՝ թէ զսէրն աստուծոյ ոչ ունիք յան
 ճինս ։ . . զիարդ կարէք դուք հաւատալ ։ զի զփա
 տըս ՚ի միմեանց առնուք ։ և զփառս զառ ՚ի մի
 ոյն աստուծոյ ոչ խնդրէք ։ (Յովհան . ե . 36—44 ։
 Տեսէք զօրինակն ։ որ գրեալէ ՚ի գործս առաքե
 լաց ։ զերանելի այրն եթէ ովայցի ։ որ ընթերցմամբ
 զմարգարէութիւն եսայեայ եղև հետաքրքիր մտացի
 առ որ և յաստուածուստ առաքելցաւ երանելի
 առաքելալն Փիլիպպոս ։ որով եղև աւաջնորդեալ ։
 և յաջողեցաւ գտանել զդուռն քրիստոնէական
 հաւատոյ ։ « Հրեշտակ տեառն խօսեցաւ առ Փիլիպ
 պոս ։ և ասէ ։ արի և գնա՛ դու ՚ի կողմն հարաւոյ
 ընդ ճանապարհն որ իջանէ ՚ի գազայ ։ զի այս է ա
 նապատ ։ Ալ յարեաւ գնաց ։ և ահաւստիկ այր մի
 եթէ ովայցի ։ ներքինի ։ հզօր՝ կանգակայ տիկն ու զ ե
 թէ ովայցուոյ ։ որ էր ՚ի վերայ ամենայն գանձուց նր
 որ եկեալ էր երկիր պագանել յերուսաղէմ ։ և էր
 անդրէն դարձեալ և նստեալ ՚ի կառս իւրում ։
 ընթերցուոյր զմարգարէն զեսայի ։ Ասէ հոգին ց՝ Փի
 լիպպոս ։ մատիր ։ և յարեաց ՚ի կառադ յայդոսիկ ։
 Ալ ընթացաւ Փիլիպպոս ։ լէր զի ընթերցուոյր զե

ա այի մարգարէ . և ասէ , գիտիցենա արբեօք զոր ըն-
 թեռնուցուադ : Եւ նա ասէ՝ զի արդ կարիցեմ գի-
 տել թէ ոք ոչ առաջնորդեացէ ինձ , և աղաչեաց
 զՔիչիպարոս ելանել նստել լնդ նմա : Եւ զլուխ
 գրոյն՝ զոր ընթեռնոյր՝ էր այս . իբրև զոչխար ՚ի
 սպանդ վարեցան , և իբրև զորոջ առաջի կտրչի
 իւրոյ անմուռնչ , այնպէս ոչ բանայ զբերան իւր :
 Ի խոնարհութեան նորա դատաստան նորա բար-
 ձաւ , զազգատոհմն նորա ո՞ պատմեացէ , զի բառնին
 յերկրէ կեանք նորա : Պատասխանի ետ ներքինին
 Քիչիպարոսի , և ասէ , աղաչեմ զքեզ վասն ոյր ասէ
 մարգարէն զայս . վասն իւր , եթէ վասն այլոյ ու-
 ռուք : Եւ քաց Քիչիպարոս զբերան իւր , և սկսեալ
 ՚ի գրոցս յայ մանէ աւետարանեաց զյիսուս՝ իբրև
 երթային զճանապարհայն , եկին ՚ի ջուր ինչ , և ա-
 սէ ներքինին , ահաւասիկ ջուր՝ զի՛նչ արգելու-
 զիս ՚ի մկրտելոյ : Եւ ասէ ցնա Քիչիպարոս՝ եթէ
 հաւատաս բոլորով սրտիւ , մարթ է : Պատասխանի
 ետ և ասէ հաւատամ եթէ է քս քս որդի ւնյ : Եւ
 հրամայեաց կացուցանել զկառան . և իջին երկո-
 քեան ՚ի ջուրն Քիչիպարոս և ներքինին՝ և մկրտեաց
 զնա : Եւ իբրև ելին ՚ի ջրոյ անտի , հոգին սուրբ
 եկն ՚ի վերայ ներքինւոյն , և հրեշտակ տեառն յա-
 փշտակեաց զՔիչիպարոս , և ոչ ևս ետես զնա ներ-
 քինին , և գնայր զճանապարհ իւր ուրախուք :)

Վործ . Ը . 26—39 :

Աթէ նմանակիցս քսի լիցուք, և փառացն կցորդ-
 ապա մի՛ հեղգասցուք ՚ի կեանս մեր. այլ ուշ ե-
 գեալ ՚ի կէտ կոչմանն անվեհեր փութով ուսու-
 ցանել և առնել զկամս նր, զի մեծ կոչեսցի յար-
 քայուէ՛ նյ. և այսու վարդապետեալս որ արարն և
 ուսոյց ընտրելոց իւրոց ՚ի անօրէնութեան իւրում:
 Օ ՚ի հայեցեալք յեւ զնացից փրկչին մերոյ նմա-
 նողք լիցուք: Աւ մարգարէութեամբ և հայրա-
 պետութեամբ և առաքելական քարոզութեամբ
 ծանիցուք զՀայրն ամենակալ, և զՍրբին համա-
 զօր, և զՀոգին համագործ: Աւ ծանիցեն և գի-
 տասցեն և ընտանեացին հաճոյից արարողին ուղղա-
 փառ հաւատովք անբակ մնալ ՚ի սիրոյ արարչին ՚ի
 նեղութեան և յանդորրու, և արդարացեալք ե-
 ըսխառաւորք կամօք բարեբարին: Օ վաստակս ճը-
 գանցն վհայս առնել առ անձ, և մտերմութեամբ
 օրհնել զտէր զտուողն ամենայն բարեաց և գոհա-
 նալով փառաւորել զնա, սուրբն Վրի. լուսա-
 յաճախ. ճառ. ք: « Հաւատոյն անուն՝ մի է. բայց
 կրկին ունի զօրութիւն: Մաքինն՝ դաւանութեան
 հաւատն, որ է խոստովանութիւն ՚ի սուրբ երկուր-
 գութիւնն. զոր ընկալան իւրաքանչիւր ոք յաւա-
 զանէն. երկրորդ՝ հաւատն այն է, որ զբանս՝ զոր
 Հոգին սուրբ խօսեալ է բերանով մարգարէիցն,
 և առաքելոցն, և եկեղեցւոյ վարդապետօք, զորս
 ՚ի գիրս սուրբս գրեցին՝ Համարի առասպելս և
 սուտս, այլ հաւատայ թէ՛ ճշմարիտ են և ուղիղ,

այնպէս, որպէս թէ աչօք լարովք տեսանէ զամե-
նայն զեղեալն, և զլինելոցն, և զոր էնն: Աղեալն
այն է՝ զոր պատմեն, թէ ամենայն երևելի և ա-
ներևոյթ բնութիւնք ոչ էին. և յայ հրամանէն
ստեղծեալ եղին, և որ ինչ յետ լինելութեան
արարածոց սքանչելիք, և զօրութիւնք եղեալք յայ
պատմին ՚ի գիրս, ՚ի հնումն և ՚ի նորումս: Ալ լի-
նելոցն այն է՝ զոր ասեն, բարե գործացն՝ բարի հա-
տուցումն լինիլ յայ, և չարագործացն՝ տանջանք
և հուր յաւիտենական: Ալ որ էնն այն է՝ զոր
բարոզեն յամենայն բանս իւրեանց, եթէ՝ աստուած
մերձաւոր է առ ամենեսեան և ոչ հեռաւոր, և
զոր խորհին մարդիկ ՚ի միտս իւրեանց՝ բարի, կամ
չար, իմանայ զամենայն, և որ խօսին բանս լեզուաւ
լսէ անախալ, և զոր գործեն մարմնով (՚ի ծածուկ)
Մերս, շնորհ, յրնդհան. թուղթ ւն: Արժեոց էք
այսու հետև սիրելիք առ հաւասան, զի այսպիսի բա-
զու մ՝ զօրութիւնք գտանին նորա. Հաւատք զու-
մանս յերկինս վերացուցին, և ջուրցն հեղեղաց
յաղթեցին, և զծնււնդս ամլոց բազմացուցին, և
՚ի սրոյն բերանոց ապրեցուցին, և զհասկեալս ար-
ձակեցին, և ՚ի գբոյ հանին, և զաղբատս մ. ծա-
ցուցին: Ալ զհալածեալս փրկելին, և զհուր
յերկնից իջուլին, զծովն բաժանեցին, և զվէմս պա-
տառեցին, և զջուրն ծարաւոց արբուցին, և ըզ-
բարոյցեալս յազեցուցին, զմեռեալս կեցուցին, և ՚ի
ոչ միայն ապրեցուցին, և զալիս կարկեցուցին, և

զհիւանդոս բժշկեցին, և զօրութեանց յաղթեցին,
 և զպարիսպս կործանեցին, և զլերանս առիւծուց
 խցին, և զբոց հրոյն շիջուցին, և զամբարտաւանս
 խոնարհեցուցին, և զխոնարհս 'ի պատիւ փառաց
 հասուցին, այս ամենայն զօրութիւնք հաւատով
 գործեցան, . սուրբն Յակ. մ ծբ. Օ գօն. Ճառ. Թ :
 Ա կայեն ամին և բանք Վրիգորի նարեկացւոյն .
 «Վանզի արդարեւ սեռն տեսութիւն և կատարել
 իմաստութիւն և առ աստուած ընտանութիւն և
 բարձրելոյն ծանօթութիւն հաւատոց մասն՝ եր
 ջանիկ և ընտրեալ անուն, որ յարաձգեալ մնայ
 անվթար և անքակելի, պատուակից գոլով յուսոյ
 և սիրոյ : Օ ի եթէ փոքու սերմանի գոյի հատի
 մանանխոյ չափոյ նուաստի հաւատ զլերանց մեծու
 թիւն փոխէ զօրեղապէս 'ի սիրաս ծովու, ապա
 յիրաւի ընկալաք զսոյն սկզբնաշաւիղ առաջնորդ
 կենաց աներկմիտ պաշտօն առ աստուած, որ զա
 պառնիմս և զծածկեալն առանց երկբայութեան
 'ի հոգւոյն աչս տեսանէ երրորդութեան փառա
 ւորելեալ անուամբն պատուեալ հաւատ ընդ սի
 րոյն դասեալ և յուսոյ : Օ ի թէ և զերիան հա
 տուածս առանձնաւորականս 'ի մի և 'ի նոյն խոր
 հուրդ դիտեսցես, յաւէտ դիտեսցին նոքօք յաճ,
 քանզի եթէ հաւատաս թէ հաւատարիմ է նա, և
 սիրես, որով և յուսաս աներևութից պարզեաց
 նորին : Վ մա փառք յաւիտենս . ամէն, . Վարեկ. ժ :

ԳՒ, ԱԻԽ ԳՒ

Աստանօր ցանկամբ զանձահաճոյ և զերանաւէտ
 յուսոյն տեսութիւնս վայելել . Արդ՝ պարտ է զի
 տել, եթէ զինչ է յոյն . հաստատուն յոյն առ
 աստուած սքանչելի ծնունդ է քնական ուղղափառ
 ճշմարիտ հաւատոյն, վասնորոյ գրէ սրբազան առաջ
 բեալն Պետրոս . «()րհնեալ է ան և հայր տեսուն
 մերոյ յսի քսի, որ ըստ բազում ողորմութեան իւ
 րում ծնաւ զմեզ վերստին՝ ՚ի յոյն կենդանի, ՚ի
 ձեռն յարութեան յսի քսի՝ ՚ի մեռելոց, յանեղծ
 և յանարատ՝ և յանթառամ ժառանգութիւնս .
 որ պահեալ է յերկինս ձեզ . Որք զօրութն այ
 պահեք հաւատով ՚ի պատրաստեալ փրկութիւնն
 յայտնիլ ՚ի յետին ժամանակս, . ան . թուղթ .
 կաթ . ան . 3 . 4 . 8 .

Այն սուրբն Սկեբերան, «Այսի թշուառական
 է և ՚ի շարս անհաւատից, որ ոչ ունի զյոյս իւր
 հաստատեալ յամենակարողն յան, վասն զի աներկ
 բայ յուսոյն մայրն է ճշմարտութիւն հաւատոյ» .
 ՚ի յորդ . ձառ . ԺԴ :

Իւրեմն յուսոյն փառաց դուռն է ճշմարտութի
 հաւատոյն, որով և զընծայութիւն ընկալաք հաւա
 տովք ՚ի շնորհս յայստսիկ՝ յորում կամք, և պար
 ծիմք յուսով փառացն այն . հռով . Ե . 2 :

Այս ուղղել պարտիմք զաներկբայ յոյս մեր

ընդ ճշմարիտ քրիստոնէական հաւատոյն մեր առ
 Ծճ ամենակալ և ամենակարօղ տէրութիւն, ահա
 յայս անհրաժեշտ պարտաւորութիւն զարթու
 ցանէ զմիտս մեր սրբազան առաքեալն Պետրոս յա
 սելն. «Հաւատքն ձեր և յոյսն իցեն յԾճ, () ան
 ձինս ձեր սրբել հնազանդութիւն», . Գաթ . Գ . 21 . 22 .

Սուտի երջանիկ մարգարէն Վաւիթ ամենեցուն
 երանութիւն տա՛ր որք յուսացեալ են 'ի տէր .
 «Այրանի ամենեցուն՝ որք յուսացեալ են 'ի տէր», .
 Սաղ . Բ . 14 :

Իրաւի ասել երանի է ամենեցուն՝ որք յանցա
 ւոր կեանս իւրեանց ծանեան զԾճ ամենակալ տէր,
 և պաշտեցին զնա ջերմեռանդ հաւատով, և ծա
 ւայեցին բարեխնամ կամաց նորա, ըստ ամենայնի
 դնելով զյոյս իւրեանց 'ի նոյն ամենակալ զօրութի
 նորա՝ ոչ միայն զերանելի կեանս վարեն յաշխարհի
 աստ, այլև պարզերես կացցեն առաջի Ծճ յաւուրն
 դատաստանի, և ընդունիցին 'ի նմանէ զերա
 նութի կենաց և փառաց :

Եւ սոյն այս հոգեհուազ մարգարէն ոչ միայն
 զանձն իւր յորդորէր առ 'ի հաստատուն մնալ
 յայսմիկ, այլ և ամենայն ժողովրդոց ազգաց և ա
 զանց ազգ առնէր սրտի մտօք բողոքովին յուսալ
 յաստուած, և մի՛ 'ի մեծութիւնս, և մի՛ 'ի զօ
 րութիւնս, և մի՛ 'ի բազուկ մարդկան, յաղագս ա
 ռաջնոյ ասէր . «Վայց սակայն Ծճ միայն հնազանդ
 լեր անձն իմ, զի 'ի նմանէ է ինձ համբերութի :

«Օ ի նա է աստուած իմ, և փրկիչ իմ, ապա-
 ւէն իմ, զի մի՛ սասանեցայց. յաստուծոյ է զօ-
 րութիւն իմ, և փառք իմ, աստուած օգնուէ
 իմոյ՝ յոյս իմ առ աստուած է» :

Իսկ վասն երկրորդին. «Յուսացարուք ՚ի նա ամ
 ժողովք ժողովրդոց, սփռեցէք առաջի նորա զսիր-
 տրս ձեր, զի աստուած օգնական է մեր յաւիտէնս
 ժամանակաց : Սակայն ընդունայ՛ են որդիք մարդ-
 կան, սուտ են որդիք մարդկան. և ՚ի կշիռս իւ-
 րեանց մեղանչեն, և ինքեանք յունայնութեան են
 ՚ի միասին : Ս՚ի յուսայք յանիրաւութիւն՝ յա-
 փշտակութեան մի ցանկայք, մեծութիւն թէ
 առուիւ գայցէ. մի յօժարեցին սիրաք ձեր» .
 Սաղ . կ՛ւ . 6—11 :

Տեսանեմք զի սրբազան առաքեալն պօղոս զհաս-
 տատուն յոյսն մեծի նահապետին աբրահամու օրի-
 նակ տայ ամենայն հաւատացելոց . «Աբ յանյոյսն
 յուսով հաւատաց լինիլ նմա Հայր ազգաց բազ-
 մաց : Արպէս և ասացաւն թէ այնպէս եղիցի զա-
 ւակքո՛ : Եւ նա ոչ երկմտեաց ՚ի հաւատոցն, թէ-
 պէտ և հայեցաւ ՚ի մարմին իւր այնուհետև իբ-
 րև ՚ի մեռեալ : Բանզի զհարիւրամենիւք ուրեմի
 էր և ՚ի մեռելութիւն յարգանտին սառայի : Բայց
 յաւետեացն աստուծոյ ոչ երկմտեաց անհաւա-
 տութեամբ, այլ զօրացաւ հաւատովք, ետ փառս
 աստուծոյ, և հաստատեցաւ ՚ի միտս իւր, եթէ որ
 խոստացաւն՝ կարող է առնել : Ասանորոյ և համա-

րեցաւ նմա յարդարութիւնս . Հռով . դ . 18—22 :

Արդ երանութիւն 'ի սուրբ գրոց ունին յուսացեալքն յաստուած իսկ անդրադարձք նմին զսոսկալի վայն ընդունին . որք հատին զյոյս իւրեց յաստուծոյ՝ պաշտելով զկամս իւրեանց չարուէ .

«Այն է նոցա, զի ըստ ճանապարհին կայենի գլնային . և ըստ մոլորութեան բաղաամայ զեղխեցան զՏէտ վարձուց . և ըստ հակառակութեան կորիսայ կորեանս . (Յուդ . առա . ա . 11 :

Արու՛մ համաձայն գրէ և սուրբն յօհան ոսկեբերան ողբալով առ անկեալն թէողորոս . «Այսմ գիտակ գողով չարին այնմիկ, յորժամ ծանրաբեռինս տեսանէ զմեզ խղճիւ գործոցն չարեց, յարձակեալ և ինքն 'ի վերայ 'ի ներքս արկանէ զյուսահատութեան խորհուրդ ծանրագոյն քան զկայար, և եթէ ընկալցուք մեք 'ի ներքս, հարկ 'ի վերայ կայ այնուհետեւ՝ զի 'ի ծանրութենէ անտի յայնմանէ վաղվաղակի ձգեալք՝ և 'ի շղթայէն զերծեալք, եկեալ հասցուք 'ի խորս չարեացն, ուրանօր և դու ինքն տառապիս այժմիկ, փոխանակ զի թողեալ քո զտեսուն պատուիրանս զՏէրոյն և զխոնարհին, և զանագորոյն բռնաւորին զայնորիկ և զանողոքելի թշնամւոյն փրկուէ մերոյ զհրամանս զամենայն կատարես, զլուծն խորտակեալ զքաղցրն, և զփոքրոգի զբեռն սասանեցուցեալ, աղխիւք երկաթեօք շուրջանակի պնդեցար . առ այս և երկան իշոյ զպարանոցէդ բու՛մ

մէ կախեցերոյ . Ղառ . ա :

Եւրդ հաստատուն յուսով կենդանի հաւատով
 ծառայողքն ան՝ ՚ի կեանա իւրեանց ստացեալ ու
 նին արդարեւ զանձային երանութիւն որչափ կան
 յաշխարհի , իսկ յերանելն յաշխարհէ բարի մահ
 ուամբ ներկայացեալ հոգւով առաջի անձային
 բարերարութեան ունին ժառանգել զյաւիտենա
 կան կենաց և փառաց վայելչութիւնս , ոյք սակա
 գրէ երջանիկ մարդարէն դաւիթ . «Պատուական է
 առաջի տեառն մահ սրբոց իւրոց» . Սաղ . ճԺԸ . 6 .
 «Ա՛նք՝ որ շնորհօքն աստուծոյ զանյայտան և ըզ
 ծածկեալն իմաստութիւն նորա ծանեաք , դիմումն
 և գնալ առ ՚ի մէնջ զմահն համարիմք յայլ գե
 ղեցիկ և զարմանալի տեղի» . Ղոն բարս . ՚ի մեկն .
 մարկ . ճառ . գ :

Եւ և տե՛ս իսկ որչափ չար է և թշուառ կեանք
 այնպիսեաց , որք չունին զհաստատուն յոյս առ
 անձային ամենակարող զօրութիւն . վասնորոյ յետ
 մահուան նոցին ըստ ամենայնի զրկեալ յանձային
 փառաց անկանին ՚ի ներքոյ յաւիտենական չարա
 չար տանջանաց դժոխոց , ուստի գրեալէ . «Մահ մե
 ղաւորի չար է» . Սաղ . լԳ . 20 :

«Մահ՝ որ մարդոյ հանգիստ է՝ յոյժ չար է ամբա
 ըշտաց զի սկիզբն է անաթ տանջանաց» . Ս անական
 վարդապետ , ՚ի մեկն . (Յօբ . ԳԼ . Թ :

Ի վերայ բանիցս այսոցիկ ընդարձակ ծանօթութիւ
 տայ մեզ նախահայրապետն և լուսաւորիչն մեր

սուրբն գրիգոր. «Պատուական ասէ մարգարէն
զմահ սրբոցն առաջի տեառն ամենակալի : Նա իւ է
պատուական մահ սրբոցն. որ ճշմարիտ որոշմամբ զլաւ
սրն ՚ի հանդէս առաքինուէ ցուցել ՚ի յոյս կենացն
յաւիտենականաց : Նա է պատուական մահ սրբոցն
աստուծոյ, զի յանցաւոր կենացս յայսցանէ ՚ի
մշտնջենաւոր կեանան փոխին : Նա է պատուական
մահ սրբոցն աստուծոյ, զի ՚ի վշտագին նեղու
թեանցն այսոցիկ ՚ի հանգիստ բարեացն փոխին :
Նա է պատուական մահ սրբոցն այ, զի ՚ի թշուա
ռութենէն և յեղկելի կենացս յերանելի կեանան
փոխին : Նա է պատուական մահ սրբոցն այ, զի յա
կամայ փորձանաց հոգւոյն և մարմնոյն ազատին և
յանդորրն փոխին : Նա է պատուական մահ սրբ
բոցն աստուծոյ, զի զծերութիւն և զտկարու
թիւն թողուն, և ՚ի նորոգութիւն վերատին փո
խին : Նա է պատուական մահ սրբոցն այ, զի սիրովն
որով յաղթեցին ամենայն կարեաց մարմնոյն, ՚ի
նա փոխին : Նա պատուական է մահ սրբոցն այ,
զի զմեղացն մեռան զմահ յերկրի, և կենդանի
յուսոյն փափագեցին, զի յորժամ քրիստոս յայտ
նի կեանքն մեր և սուրբք ընդ նմա փառաւորին...
Սահ մեղաւորաց չար է ասէ մարգարէն, յաղագս
Դժնդակ անսուրբ վարուցն, բայց ուրք ատէին
զարդարս յաղագս ողջախոհ խրատուց՝ զղջացին,
զի հրաւիրեցան յանշէջ հուր գեհենին, Նա է
չար մահ մեղաւորին, զի յուսահատութեամբ է

6651
1593

1593

վախճանն նոցա, զի մեղան և ոչ զղջացան և ապաշխարեցին և հաշտեցուցին զամբ: Ի՛ն է չար մահ մեղաւորին, զի ելին ՚ի ժառանգութենէ հրեշտակաց, և եղեն ժառանգորդք դիւաց և յաւիտենից տանջանաց որ նոցա էր պատրաստեալ յամենեցունց տեառնէն: Ի՛ն է չար մահ մեղաւորին, զի ել յայտ աշխարհէս՝ որ անզգայաբար կեայր, և ոչ առնոյր ՚ի միտ զօր ելիցն, զոր ոչ կարէ գործել զկնի աստի վճարելոյն զբարիան՝ և մտանել առ աստուած: Զօհ. Թ. 4. 12. 35: Ի՛ն է չար մահ մեղաւորին, զի լսեն յամենեցունց տեառնէն, երթայք յինէն անիծեալք ՚ի հուրն յաւիտենից, որ աստանայի կամարաբք եղեն և ոչ այ՝ որ արար զամենայն ՚ի բարի կամս: Ի՛ն է չար մահ մեղաւորաց, զի դրուք կենաց ապաշխարութեան փակեցան, և ոչ ևս է լսել ՚ի տեառնէն՝ դարձարուք առիս, և ես գառնամ առ ձեզ, այլ թէ՛ հանէք ՚ի խաւարն արտաքին զի ոչ լուան ինձ: Մարկ. Գ. 7: Մատ. ԻԲ. 13. յաճախ. ճառ ԺԲ:

Արդ սրտի մտօք ուշադիր լիցուք երգոց ուղղափառ սուրբ եկեղեցւոյն մերոյ և ջերմեռանդութիւնդրեացուք և ընդ նսին երգեսցուք. Եւ յոյս իմ ես դու տէր. քաւիչ յանցանաց իմոց. մի՛ անտես առնէր զբղիսումն արտասուաց իմոց՝ ողորմեա՛ ինձ աստուած և այլն ՚ի կարգ ապաշ: ՚ի վերջոյ աղերսակից լիցուք մաղթողական բանից սրբոյն Վրիգոյ ՚ի հրեշտակակրօն վարդապետին մերոյ ՚ի խորոց

3227
ad

սրտէ աղաղակելով այսպէս . « Ա՛րդ՝ լքաւ, մերժեցաւ, բարձաւ, տրոհեցաւ, փախեաւ, սրացաւ, տեղի ետ կցորդուի զուգու-թեան կենցաղոյս կենդանութեան, և յոյսդ որ ՚ի քէն պարգև մնացական և անջնջական յիշատակարան սրահեցաւ : Տէս ողորմութեամբ ՚ի տարակուսանս վտանգելոյս, միայն բարեգութ փառաբանեալ որդի այ, քաւել, բժշկել, կենագործել, սրաշտպանել, նորոգել, նկարել, կանգնել, հաստատել, վերստին ստեղծագործել յերջանիկն անարատութիւն, քո է կարողութիւն, քո է փրկութիւն, քո է ողորմութիւն, չէք քո անկարութիւն, այլ ամենևին զօրութիւն, բարձրութիւն, իշխանութիւն անվախճան թագաւորուի, իսկութիւն, ինքնութիւն, ամենատեղի բացարձակութիւն, բարերարութիւն, լուսաւորութիւն փառաւորեալ տիրապէս, անպակաս, և անյաւելուած, խնկեալ խորհրդով անթարգմանելեալ յերրորդութեանդ սրբում՝, գոհաբանեալ յաւէտ և ևս առ ամին ՚ի նոյն պաշտօն հաւասարութեան միապատիւ զուգականութեան, երեկ և այսօր՝ և յաւիտենից յաւիտեանս . ամէն, » . Վարեկ . հի :

Պ Լ Ո Ւ Խ Պ :

Վ, կեսցութ ՚ի հրաշագարդ տեսութիւն անխարդախ ճշմարիտ և երանաւէտ սիրոյն մեր առ ամ, որ ՚ի հին և ՚ի նոր կտակարանաց օրէնս գրեալ կան,

և այս են անժխտելի հրաման վասն սիրելոյ զամե-
 նակալ և զամենակարօղ զօրութիւն և զանասման
 մեծութիւնն այլ ըստ այնմ. «Սիրեսցես զտէր ան-
 քո յամենայն սրտէ քումսէ և յամենայն յանձնէ
 քումսէ, և յամենայն մտաց քոց, և յամենայն զօ-
 րութենէ քումսէ», Բ. օրինաց. զ. 5: Մատ. ԻԲ.
 17: Մարկ. ԺԲ. 30:

Ի վերայ սոյն բանի գրէ երանելի սուրբ վարդա-
 պետն մեր Իգնատիոս. «Օ քի ամենայն տեսակ բա-
 րեաց վերջին լինել, անձային սիրոյն՝ և ՚ի տեսունէ
 աւետարանեցաւ, նոյն և յօրէնան: Օ ամենայն զօ-
 րութիւն և զամենայն ցանկութիւն ՚ի նա ունիլ,
 և խոտան համարել զամենայն. որ ընդդէմ անձա-
 յին սիրոյն անկանիցի: Վաւ որ կարծիցին թէ բա-
 ըիք իցեն՝ և զսէրն որ առ աստուած իցէ, խախ-
 տեն, մերկանալ զնոսա իբրև զչար և զվնասակար
 բարեպաշտութեան վարուցն. և միայն զսէրն այլ
 խնդրել», ՚ի մեկն, Վ ուկ. Ժ. 27:

Մհա՛ այս սքանչելի սէրն ունի մշտաբաց դուռն
 երանութեան, որոյ վասն գրէ անձաբանն Վրիգոր
 «Վստայես այնչափ հրաշալի է դուռնս այս, որ մշտա-
 պէս համարձակ. սովաւ դիմեմք և մերձաւորիմք
 առ աստուած և նոյն ինքն աստուած, որ անբո-
 վանդակելին յամենայնի սովաւ գայ առ մեզ և հա-
 ճի նոյն մարդասիրութեամբն բնակիլ ՚ի մեզ: Սրայէս
 վկայէ սրբազան աւետարանիչն Յովհաննէս, ան-
 սէր է, և որ կայ ՚ի սէրն՝ բնակեալ է յաստուած»,

և Թժ Ի նմա բնակի , Ի Թուղթն . Թ . Կաթ . Թ . 16 :

Եւ զայս սիրոյն խմանալի դուռն ինքն Թժ սահմանեալ հաստատեաց , լասն զի յայս սքանչելի դրանէն որդին միածին յս քս փրկիչ մեր առաքեցաւ :

Եւ Եւրոպայի մարդկան , լասնորոյ գրեալ է . Եւ յայսմ է սերն . ոչ զի մեք սիրեցաք զԹժ ան զի նա սիրեաց զմեզ և առաքեաց զորդին իւր Ի քաւութի մեղաց մերոց , Թ . Եւրոպ . Թ . 10 :

Ի վրայս բանի սրբազան աւետարանչին գրե Սարգիս շնորհալի սբ լարդապետն մեր այսպէս . Եւ յայսրմ ասէ է սերն , զի ոչ մեք սիրեցաք զԹժ , Թ . 10 :

Օ այս ասելով զմեր ապերախտութիւնն յայտառնէ և զայ զանեզրական մարդասիրութիւն : Օ ի ոչ եթէ մեք Ի խնդիր ելաք այ և գտաք և սիրեցաք զնա որպէս պարտն էր սիրել և այս փոխարէն լարձուցն եղեալ հատուցմունք , զի նա նախ սիրեց ասէ զմեզ : Օ մեզ ասէ զատելքս և զթշնամիքս սիրեաց , և անեզրական սիրով սիրեաց և հայրական աղեօք գթացաւ , զի Ի մեզս մեր և յանորէնութիւնս վերակացու եղև մեզ : Եւ առաքեաց զորդի իւր Ի քաւութիւն մերոց , այսինքն զարդարն Ի վերայ անարդարոցս մեռանիլ և փրկել : Եւ զսուրբն Ի վերայ սղծոցս , և զանմեղն Ի վերայ մեղաւորացս : Օ ի եթէ մինչ թշնամիքն էաք հաշտեցաք ընդ այ մահուամբ որդւոյ նորարատ Պօղոսի ձայնին , որչափ ևս առաւել Ի հաշտելլս մերում ապրեսցուք կենօք նորա , Ի մեկն .

մ . Յօ՛հ . 3 . 10 . Ճառ . Է :

Աստանօր պարտաւորիմք իւրաքանչիւրքս ըստ
հողենուազ մարդարէին Վաւթի աղաղակել յամ
սրտէ առ սէր անուն աստուած փրկիչ մեր . «Ան
րեցից զքեզ՝ տէր զօրութի իմ , տէր հաստատիչ
իմ , ապաւեն իմ , և փրկիչ իմ» . Սաղ . ԺԷ . 1 :

Արդ՝ եթէ կառիմք զսիրոյն գերազանցութիւն
քան զամ առաքինական գործս տեսանել՝ հոգւոյ
աչօք փութասցուք իմաստասիրել ՚ի բանից սրբա
զան առաքելոյն պօղոսի , որ բաղդատութիւնս առ
նելով զսիրոյն զօրութիւն ընդ այլոց առաքինական
գործոց գերքան զամենայն մեծագոյն հանդիսա
ցուցանէ , և այնպէս հաստատէ . Թէ ոչ միայն փո
քունք՝ այլև մեծամեծք առանց լծորդութեան
սիրոյն ոչ ինչ օգտին , վասնորոյ գրեալ է . «Աթէ
զլեզուս մարդկան խօսիցիմ և զհրեշտակաց՝ և
զսէր ոչ ունիցիմ , եղէ ես իբրև զպղինձ , որ հըն
ջէ . կամ իբր զծնծղայս՝ որ զօղանջեն : Աւ եթէ
ունիցիմ զմարդարէութիւնս , և գիտիցեմ զխոր
հուրդս ամենայն՝ և զամենայն գիտութիւն , և ե
թէ ունիցիմ զամենայն հաւատս՝ մինչև զլերինս
փոփոխելոյ , և զսէր ոչ ունիցիմ , ոչ ինչ եմ : Աւ
եթէ ջամբիցեմ զամենայն ինչս իմ աղքատաց , և
մատնիցեմ զմարմին իմ յայրումն , և զսէր ոչ ու
նիցիմ , ոչ ինչ օգտիմ . Ան երկայնամիտ է
քաղցրանայ , սէր ոչ նախանձի , ոչ ամբարհաւաճէ ,
ոչ հպարտանայ , ոչ յանդգնի , ոչ խնդրէ զիւրն ,

ոչ գրգռի, ոչ խորհի զչար: Ոչ խնդայ ընդ անի-
րաւութիւն՝ այլ խնդայ ընդ ստուգութի: Ամե-
նայնի տեէ, Խալի հաւատայ. ամենեին յուսայ, ամե-
նայնի համբերէ, Խալի. Կորն. ԺԳ. 1-6:

Երանի այնոցիկ, որք զայս Խալիութեան գե-
րազանց ներգործութիւնս յանձինս իւրեանց սեպ-
հականեալ ունիցին, սոքա համարձակ կարեն ձայնա-
կից լինիլ սրբաշան առաքելոյն սրտոսի. «Արդ՝
ով մեկնեացէ զմեզ ՚ի սիրոյն քրիստոսի, նեղութի,
թէ անձկութիւն, թէ հալածանք, թէ սով, թէ
մերկութիւն, թէ վիշտք, թէ սուր, որպէս և
զրեալ է «վասն քո մեռանիմք զօրհանապազ, հա-
մարեցաք որպէս զոչխար ՚ի սպանումն», Այլ
յայտ՝ ամենայնի, առաւել յաղթեմք նովաւ, որ
սիրեացն զմեզ: Վանդի հաստատեալ եմ, եթէ
ոչ մահ, և ոչ կեանք, և ոչ հրեշտակք, և ոչ
իշխանութիւնք, և ոչ զօրութիւնք, և ոչ որկանս,
և ոչ հանդերձեալքն, և ոչ կարողութիւն, և ոչ
բարձրութիւն, և ոչ խորհութիւն, և ոչ այլ ինչ
արարած՝ կարէ մեկնել զմեզ ՚ի սիրոյ անտի Խալի,
որ ՚ի քս յս ՚ի տէր մեր», Հռով. Ը. 35-39:

Ոյն այս առաքելական պանծալի բանից զօրու-
թիւն հաստատուն հիմն ունի անժխտելի հրա-
մանին տեառն մերոյ Յիսուսի Վրիստոսի ներ-
գործութեան. «Որպէս սիրեաց զիս հայր, և ես
սիրեցի զձեզ հաստատուն կացէք ՚ի սէր իմ:
Եթէ պահեցէք զպատուիրանս իմ՝ կացցէք ՚ի սէր

իմ , որպէս և ես զպատուիրանս հօր իմ պահեցի .
 և կամ 'ի սէր նորա . (Յօհ . ԺԵ . 9 . 10 :

Եւ զայսու ամենայնիւ պարտաւորիմք շտալ տե-
 ղի յանձինս մեր աշխարհասիրութեան և փառա-
 սիրութեան . անձնասիրութեան և արծաթսիրուէ .
 որով փոխանակ անսիրութեամբ բարեկամ աս-
 տուծոյ հանդիսանալոյ . աշխարհասիրական հոգևով
 թշնամի աստուծոյ և ասելի իսկապէս լինիմք , որ-
 պէս գրէ սրբազան առաքեալն յակոբոս . « Եւ նա-
 ցողք՝ ոչ գիտէք՝ զի սէր աշխարհիս այսորիկ թշնա-
 մութիւն է առ աստուած . զի որ ոք կամիցի սի-
 բել զաշխարհ՝ թշնամի առնէ զանձն իւր աստու-
 ծոյ . » Դ . 4 :

Եւ զի նչ արասցուք եղբարք , զի զճշմարիտ
 անսիրութեան զօրութիւնս և ներդործութիւնս
 ստասցուք յանձինս մեր . ահա երկնաւոր վարդա-
 պետն մեր և փրկիչն յառաքրիստոս ուսուցանէ
 մեզ . « Եր ունի զպատուիրանս իմ , և պահէ զնս ,
 նա է՝ որ սիրէ զիս : Եւ որ սիրեն զիս , սիրեցի 'ի
 հօրէ իմմէ : Եւ ես սիրեցից զնա , և երևեցուցից
 նմա զիս . » (Յօհ . ԺԴ . 21 :

Եւ թէ զքանս օրինաց և պատուիրանաց անայնն
 պատգամաց կատարել փութացուք յայնժամ
 պարտաւորիմք համարձակել և ըստ հոգեւուազ-
 մարգարէին դաւթի կարեմք սրտի մտօք աղաղա-
 կել . « Օ անօրէնս ասեցի , և զօրէնս քո սիրեցի .
 և թէ , զմեղս ասեցի և անարգեցի . և զօրէնս քո

«իրեցի» • Սաղ • ՃԺԸ • 114 • 163 •

Մըդ եթէ կամիմք զանձսիրութեան մեր բազմա-
տեսակ հոգեպարար քաղցրութիւն վայելել, ուն-
կնդիր լիցուք նախահայրապետին մերոյ և լուսա-
ւորչին սրբոյն գրիգորի: «Մեր սուրբ մայր է ա-
ռողջութեան, անարատութեան, անբծութեան, որ
խնամէ և յորդորէ յառաքինութիւն և յարդարէ
յամենայն բարեգործութիւնս: Մեր աղբիւր է ան-
բարեաց, որ արբուցանէ զսուրբ անձինս, և գրա-
ւական ամենայն երանութեանցն և մեծութեան
պարզեացն աստուծոյ բաշխող: Մեր՝ բղխումն
երախտեացն քրիստոսի, և վայելեցուցիչ յանպա-
տում շնորհս նորա, լուծիչ խռովուէ և սուիչ
խաղաղութեան, լուսաւորիչ մտաց և անդամոց:
Մեր սուրբ՝ հոգւոյ և մարմնոյ անեղծ ստացուած է
որք ունին զնա միշտ, և կենդանի շնորհք ՚ի քս,
ամենաշահ երանութեամբք յարդարեալ ՚ի գովեալ
փառաց ան: Մեր աւետիք կենդանի յուսոյն, օփո-
փիչ է նեղութեան և վշտաց, և լուծիչ ամենայն
գժնդակութեանց ՚ի վերայ եկելոց՝ որ զինուորին
ընդգէմ առաքինութեան հանդիսից: Մեր սուրբ
երախտեօքն հրեշտակ է խաղաղարար, որ զցասումն
մերժէ և զխռովութիւն լուծանէ, և զնախանձ ար-
տաքս մղէ, և ցածուցանէ զչար: Մեր սուրբ այգի
վայելուչ, որ խաղաղով և գինեաւ զուարթացու-
ցանէ զսիրտս և զգայարանսն ՚ի տրտմականացն ե-
կամաից, և ուրախ առնէ ՚ի կամս տեսուն: Մեր սրբ.

ճիթենի պտղալից է 'ի սրտի բարեխոհին մզելով
 զձէթ 'ի լուսաւորութիւն իմանալեացն , և յօժու
 մրն , և երևելի անդամոցն զուարթութիւն : Աէր սբ'
 հոգևոր կարգաց յարդարիչ է , և մարմնաւոր վա
 րուց յանձանձիչ , որ 'ի միասին կապէ , և ոչ տայ
 բաժանել և քայքայել զհասարակաց բարին : Աէր
 սուրբ՝ բանալի է դրան կենաց , որ զկեանս բաշխէ
 և աներևոյթ շնորհացն այ դանձուցն բաշխող 'ի
 սուրբ անձինս և դժնդակ վարուց խափանիչ և
 ընդդիմամարտ մեղաց : Օհ ամենայն արուեստք ա
 ւաքինութեան՝ սիրով յարդարին սրբութիւն , ար
 դարութիւն : Աւ նովաւ ցուցանեն զհանդէս լա
 ւութեան իւրեանց , որ է վարիչ ջարի և յորդո
 ըիչ բարուոյ , զօրավիզն անժասիրաց , և կործանիչ
 խորամանկաց և մեղասիրաց : Աւ խառնեալ սուրբ
 սէր ընդ հաւատոյ և ընդ յուսոյ հանդիսանայ 'ի
 բարեպաշտութեան վարս , և միմեանց խաղաղութն
 յայտնի առնեն զլուսաւոր կարգս : Օհ պատճառօք
 աւաքինութեամբքն լուսատու թագօքն պսակես
 ցին յանուշակ յերկնաւոր հօրն իննամն , և վայե
 լեսցեն յանվախճան և յանպատում բարութիւնս
 նորա : Օհ որ ունի զիննամն սիրոյն սրբութեան
 առ ամենեսեան հեռաւորս և մերձաւորս , առ հօ
 գիս և մարմինս , ամենայն ճշմարտութեամբ , երա
 նութեամբք սուրբ սիրոյն , յամենասուրբ երրոր
 դութենէն օրհնեալք պսակին և մեծարին , և մըշ
 տնջենաւոր խնդութեամբք վայելեն յանվախճան
 և յանհամեմատ բարութիւնս , . Հաճախ . ճառ . ԺԾ .

Գ Լ ՈՒ Խ Ե :

Մատիցուք այսուհետև ՚ի տեսութիւն սրբա-
 րար խորհրդոյ մկրտութեան, զոր տէրն մեր յիսուս
 քրիստոս սահմանեաց սրբաղնասուրբ անձամբ իւ-
 րով երբ խոնարհեցաւ ՚ի ջուր անդ յորդանան
 գետոյն և յանձն էառ մկրտիլ ՚ի ծառայէն իւրմէ :
 «Յայնժամ գայ յիսուս ՚ի գալիլէ է ՚ի յորդանան
 առ Յովհաննէս՝ մկրտիլ ՚ի նմանէ : Եւ յովհաննէս
 արգելու զնա՝ և ասէ, ինձ պիտոյ է ՚ի քէն մկր-
 տիլ և դու առի՞ս գաս : Պատասխանի ետ յիսուս, և
 ասէ ցնա . թոյլ տո՛ւր այժմ, զի այսպէս վայել է
 մեզ ընուլ զամենայն արդարութիւն . և ապա թոյլ
 էտ նմա : Եւ իբրև մկրտեցաւ յն ել վաղվաղակի
 ՚ի ջրոյ անտի, և ահա բացան նմա երկինք, և ետես
 զհոգին այ՝ զի իջանէր իբրև զաղաւնի, և գայր ՚ի
 վերայ նորա : Եւ ահա՛ ձայն յերկնից՝ որ ասէր, գա
 է որդի իմ սիրելի, ընդ որ հաճեցայ : Մատ. Գ .
 13—17 : Մարկ . Թ . 9 : Դ . Թ . 21 :

Ահա այս սրբարար խորհուրդն մկրտութեան
 բազմատեսակ շնորհս ներգործ է ՚ի հոգիս մկրտե-
 լոց յորոյ առաջինն է որ բանայ զդուռն կենաց և
 փառաց արքայութեանն երկնից, վասնորոյ վճռա-
 բար աւետարանեաց յիսուս փրկիչ մեր Նիկողի-
 մոս անուռն իշխանին հրէից . «Ամէն ամէն ասեմ
 քեզ՝ եթէ ոք ոչ ծնցի ՚ի ջրոյ և ՚ի հոգւոյ, ոչ կա

րէ մտանել յարքայութիւն երկնից, . (305. ք. 5 :
 Իսկ յորժամ ծագեաց Տէրն մեր յիսուս քս
 արեգակն արդարութեան և փրկիչ աշխարհի, կա
 տարեաց և ելից զառաջին օրինակն պակասութեան,
 զի եբաց զնոր շնորհաց զկենաց զդրունս 'ի ձեռն
 աւազանին լուսաւորութեան ուղիղ հաւատով
 յամենասուրբ երրորդութիւնն, . սքն Կրի . լու .
 յաճախա . ճառ . Ժ ք :

Ի սոյն միտս գրէ սքն Կիւրեղ երուսաղեմաց
 հայրապետն նորահաւատից 'ի մկրտութի եկելոց .
 «Ի՛նչեք կրկին է մարդն, յոգւոյ և 'ի շնչոյ կար
 գեալ . վասն այսորիկ և սրբօղն պիտի, զի որ մար
 տին է, անմարմնովն, և որ մարմնաւորէ՝ մարմնովն :
 Ա՛րդ ջուրն սրբէ զմարտինն, և հոգին դրոշմէ զհո
 գիսն, զի ցողեալք 'ի սիրտս և լուացելք զմարտինն
 ջրով սրբով, մատչիլ և յանդիման լինել առաջի մե
 ծուէ անձուէն կարասցուք : Ա՛րդ յորժամ իջա
 նիցես 'ի ջուր անդր, մի իբրև 'ի թեթև 'ի դա
 տարկ ջուր ինչ հայիցես, այլ 'ի զօրութենէ հոգ
 ւոյն անտի փրկուէն սպասեացիք, զի առանց երկո
 ցունց անհնար է քեզ կատարել լինիլ, ո՛չ ես ա
 սեմ զայս, այլ տր յս ինքնին, որ իրացն իշխանութի
 ունի, ասէ այսպէս . «Ա՛յթէ ոք ո՛չ ծնցի 'ի ջրոյ
 և 'ի հոգւոյ՝ ո՛չ կարասցէ մտանել յարքայութի ան
 յալ ո՛չ ոք իբրև թէ ջրով ոք մկրտեալ լիցի՝ ար
 ժանի է կատարեալ ունել զշնորհսն, և ո՛չ որ
 թէպէտ և կարի պիտանի ոք իցէ գործովք՝ և չի

ցէ առեալ 'ի ջրոյն զդրոշմն և կարիցէ մտանել
յարքայութիւնն ւնյ . Վոչ . ընծա . բան ք :

Արքարար մկրտութիւն տե՛ս զորպիսի գերագոյն
շնորհս պարգևէ մեզ . վասն զի հաղորդս կացու-
ցանէ զմեզ փրկարար զօրութեան և գործոց կա-
մաւոր մահուան կենարարին մերոյ յսի քսի , ուրե-
մըն որպէս մահն քրիստոսի սպան զզօրութիւն սկզբնա-
կան մեղաց մերոց , նոյնպէս մկրտութեան խորհուր-
դըն սպանանէ զմեղաց ներգործութիւն որ 'ի մեզ ,
և երիցս ընկղմամբ 'ի ջուրն աւազանին զերեք-
օրեայ թաղումն քսի նշանակէ , և յեւանելն յաւա-
զանէն զօրինակ յարութեան նորին ցուցանէ , ուն
վկայութիւնս զայս ամենայն յայտ առնեն . « Աթէ ոչ
գիտէք զի որք միանգամ մկրտեցաք 'ի քրիստոս յս
'ի մահ անդր նորա մկրտեցաք , թաղեցաք ընդ նմին
մկրտութեն 'ի մահ , զի ուն յարեւ քս 'ի մեռելոց
փառօք հօր , նոյնպէս և մեք 'ի նորոգումն կենաց
չըջիցուք : Օի եթէ անկակից եղաք նմանութ մահու-
նր , այլև յարուե՛ն նորա լինիցիմք » . Հռով . զ . 3 . 4 .
5 : « Վասչ է մկրտութիւն , որ ինչ էր քսի խաչն և գե-
րեզմանն՝ այն է և մեզ մկրտութիւնն , նա մարմնով
մեռաւ և թաղեցաւ , մեք մեռանիմք և թաղիմք
մեղաց » . Սուրբն (305 . ոսկե . ճառ . Ժ :

« Արքարար մկրտեալն երիւք 'ի ջուրն ընկղմամբք
զնծպետական մահուանն և զերեքօրեայ թաղմանն
կենսատու յիսուսին բերէ զնմանութիւն » . Սուրբ
գիորն , 'ի գիրս . եկեղ . քահա . մասն . Է . գլ . Է :

«Օ որորինակ յիսուս զաշխարհական զմեղսն եկն
 էառ յանձն իւր. և մեռաւ, զի զմահս սպանցէ,
 և զյարութիւն հաստատեացէ յարութեամբն իւ-
 րով, սոյնպէս և դու իջեալ 'ի ջուրս, իբրև գրէ
 թէ. «Սկաղեալ 'ի ջուրս անդր, որպէս նա 'ի վիմի-
 անդ՝ յարիցես միւսանգամ 'ի նորոգումն կենդա-
 նուէ ճեմեցել», սբն Սիւր. 'ի կոչ. ընծ. գլ. ք :

«Օ ի զմկրտելն հրաժարեցուցանեն 'ի սատանայէ
 և մեռանիլ զմեղացն մահ. զի մի' ևս այլ մեղօք
 կայցեն 'ի յերկրի : Օ ի որպէս մեռեալն լռէ յամ'
 արուեստից, սոյնպէս և մկրտեալն եղիցի մեռեալ
 մեղաց, և կենդանի արդարութեան զի զկերպա-
 րանս քրիստոսի 'ի շնորհացն սուրբ երրորդուէ
 առնու, յայնմ հետէ զվերինն խորհիլ ըստ ճշմար-
 տութեան աւետարանին քարոզութեան, և հաճու-
 յից անմահ թագաւորին, արդար և ճշմարիտ և սբ
 վարուք հասանիլ յօթեանս կենացն անմահից, որ
 'ի քրիստոս յիսուս : Օ ի այսպէս է վերստին ծը-
 նունդն հոգևոր աւազանին, որ զախտաւոր ծնուն
 դն վերստին սատանայ առանց ախտի շնորհօք և
 մարդասիրութեամբ ամենասուրբ երրորդուէն,
 որք ոչ յարենէ ասէ և ոչ 'ի կամաց առն, այլ
 յայ ծնան», Սուրբն գրի. լուս. (Հաճա. ճառ. ք :

Արբարար խորհուրդն մկրտուէ զորդիս մարդկան
 որդիք այ անուանէ, և տայ համարձակուի իրաւամբ
 ասել. «Հայր մեր որ յերկինս ես», Մատ. զ. 5 :

Օ ի որք հոգևովն այ վարին, նոքա են որդիք

աստուծոյ : Օ՛ր ի ո՛չ առիք զհոգին ծառայութեան
 միւսանգամ յերկիւղ , այլ առիք զհոգին որդե-
 գրութեան , որով աղաղակեմք արքայ հայր . նոյն
 ինքն հոգին վկայէ հոգւոյս մերում . եթէ եմք որ-
 դիք աստուծոյ : Այլ եթէ որդիք , ապա և ժառան-
 գրք . աստուծոյ , և ժառանգակիցք քսի . Հռով .
 Ը . 14 . 15 : «Այլ որպէս հաւատացաք եթէ այն որ
 բնութեամբ որդի էր աստուծոյ , եկն եղև շնոր-
 հօք որդի մարդոյ՝ ծնանելով ՚ի կուսէն , նմանա-
 պէս հաւատամք նովին չափով բնութեամբ՝ եթէ
 և մեք որ բնութեամբ որդիք եմք աղամայ ծնա-
 նելով ՚ի կոյս աւազանէն լինիմք շնորհօք որդիք
 աստուծոյ : նմին իրի ասաց . «Այամեցեալ ծնաւ
 զմեզ բանիւն ճշմարտութեան» . Սուրբն սարգ .
 շնորհ . ճառ . դ . ՚ի մեկն , յակ . Կ . 18 :

«Աւազանն զմեզ վերստին ծնանի՝ որդիանալ ո՞յ
 ազատէ ՚ի մեղաց կենագործելով յանմահական
 կեանս» . Սուրբն խոսրով , ՚ի մեկն պատ :

«Այսօր տրտմական և գիշերային լուծան երկունք
 ծննդեան նախամօրն , քանզի զծնեալսն մարմնով ՚ի
 մահ և յապականութիւն , վերստին ծնանի հոգին
 յորդիս լուսոյ հօրն երկնաւորի» . ՚ի շարակ :

Այս և սուրբ հոգին աստուած զմկրտեալսն ՚ի
 կամաւոր և ՚ի փրկարար մահն քրիստոսի մաքրա-
 զարդէ յախտոյ սկզբնական մեղաց և շնորհիւ իւ-
 րով տաճարս առնէ առ ՚ի բնակիչ ՚ի նոսա . վայ
 սրբազան առաքեալն պօղոս գրէ . «Ա՛յ գիտէք ե-

Թէ տաճար էք աստուծոյ . և հոգի աստուծոյ բը-
նակեալէ 'ի ձեզ , . Երբն . գ . 11 . զ . 19 :

Շ նորհեաց ձիրս , հանդերձաւորեաց քաւուիս ,
զմկրտեալսն 'ի մահն քրիստոսի 'ի բնակութի իւր
մաքրազարդեաց : զոր հայր և որդի ' և զնոյն հոգին
ներգործեաց : և ինքն է աստուած խնկեալ ամ
յամի . . Երբն . Լ 7 :

« Եւրբ իբրու զվէմն կենդանիս շինիք տաճար հո-
գեոր յանարատ քահանայութիւն մատուցանել
զհոգեոր պատարագս հաճոյս աստուծոյ 'ի ձեռն
յսի քրիստոսի . ան Աւետր . Բ . 5 :

« Եւրբ ձեալ եթէ ոք զանարատ քահանայութիւն , և
զհոգեոր պատարագն ոչ միայն 'ի դէմն օծեալ
քահանայիցն առնուցու , այլ և 'ի դէմն հասարա-
կաբար ամենայն ժողովրդեանն . ոչ ինչ վրիպէ 'ի
ճշմարտութենէ : վասն զի այս իշխանութիւն թուի
Թէ ամենայն առաքիլնի անձին պարգևեցաւ . ինքն
լինել տաճար հոգեոր և ինքնին անարատ քահանայ
զհոգեորն մատուցանել պատարագ : Այլ զայլ
ինչ , այլ զիւրն ոգի և զմիտս մարմնով հանդերձ
ողջակիզեալ ամային հրովն 'ի վերայ սրբութեան
սեղանոյ սիրոյն ան : Պատարագ բանական և կենդա-
նի ըստ ձայնի մարգարէին : Պատարագ աստուծոյ
ասէ հոգի խոնարհ . զսիրտ սուրբ և զհոգի բե-
կեալ ' ամ ոչ առնէ անտես . . . :

Ուայսր հոգեոր պատարագի զմեծութիւն ' տե-
սեալ ամ ընկալն Պողոս , հանդերձ պաղատանօք

պահանջէ զնա 'ի մաքուր անձանց պսակս ասելով .
 առաջեմ զձեզ եղբարք գթութեն աստուծոյ, պատ-
 ըաստել զմարմինս ձեր պատարագ կենդանի, սբ,
 հաճոյ աստուծոյ զբանաւոր պաշտօն ձեր . 11 | Բն
 տարգ . շնորհ . ճառ . 74 . 'ի մեկն . 10 . պետր . Բ . 5 :

Գ Լ Ո Ի Խ Օ :

Լ'ցոյ՝ մին 'ի խորհրդոց սուրբ եկեղեցւոյն քսի
 է ապաշխարութիւնն . որով թողութիւն ներգոր-
 ծական մեղաց մերոց ընդունիմք յայ, և արքայու-
 թեան արժանանամք . 11 | Ապաշխարեցէք՝ զի մերձէլ է
 արքայութիւն երկնից . 11 մատ . 74 . 2 :

« Եթէ զմեծութեան նորա, և զներե-
 լովն և զերկայնամտութեամբն արհամարիցես, չգի-
 տիցես . զի քաղցրութիւն աստուծոյ զքեզ յապաշ-
 խարութիւն ածէ . 11 | Եւ ըստ խստութեան քում,
 և ըստ անգեղջ սրտի գանձես անձին քում բար-
 կութիւն յաւուր բարկութեան . և յայտնութեան
 արդար դատաւորութեան այ . 11 հռով . Բ . 4 . 6 :

Երկայնամիտ քաղցրութիւնն աստուծոյ մարդա-
 սիրութեամբ իւրով խրախոյս տայ մեղաւորաց կա-
 տարեալ զ զմամբ խոստովանութեամբ և ապաշ-
 խարութեամբ դառնալ 'ի մեղաց և կեալ, որպէս
 և գրեալ է :

« Եւ այց քեզ յուշ լիցի՝ և ընդ միմեանս դատի-
 ցուք : Եւս՝ դու նախ զանօրէնութիւնս քո, զի ար-

դարասցիս . Կեսայ . Խոփ . 26 :

Վրեալ է 'ի գործս առաքելոց , յորժամ սրբազան առաքելալքն համարձակ քարոզէին ազգին Հրէից , որք ժողովեալ էին առ 'ի լսել զնոցին հոգեկեցոյց բանս : Եւ իբրև ազգեցան 'ի նոսա քարոզութիւնք սրբազան առաքելոցն՝ յայնժամ զղջացեալք 'ի սիրտս իւրեանց աղաղակեցին : « Եւ լուեալ զայս՝ զղջացան 'ի սիրտս իւրեանց , և ասենց պետրոս , և ցայլ առաքելսն , զինչ գործեսցուք սրբ եղբարք : Եւ ցնոսա Վետրոս , ապաշաւեցէք՝ և մկրտեսցի իւրաքանչիւր որ 'ի ձէնջ յանուն տեառն յիսուսի քրիստոսի 'ի թողութիւն մեղաց » . Վորժ . Բ . 37 . 38 :

Ոչն այս ապաշխարութիւն ունի դուռն նեղութեան և անձկութեան , բայց տանի 'ի յաւիտենական կենաց ժառանգութիւնս . իսկ աշխարհասիրութեան և մեղսասիրութեան դուռն է արձակ համարձակ , սակայն 'ի կորուստ յաւիտենական դատապարտութեան տանի , որպէս վճռեաց Ծմփրկիչ մեր 'ի հրամայելն այսպէս . « Կտէք ընդ նեղ դուռն՝ քանզի ընդարձակ է դուռն՝ և համարձակ ճանապարհն՝ որ տանի 'ի կորուստ , և բազումք են որք մտանեն ընդ նա : Կանզի անձուկ է դուռն , և նեղ ճանապարհն՝ որ տանի 'ի կեանս . և սակաւք են՝ որք գտանեն զնա » . Մատ . Է . 13 . 14 : « Իսկ աստ նեղ վասն հանդիսի ձգանցն , ըստ առաքելոյ . Թէ բազում նեղութեամբ պարտ է մեզ

մտանել յայն հանգիստն, և թէ առժամայն նե-
 ղութիւնս զյաճախութիւն փառացն գործէ 'ի
 մեզ, վասնորոյ մի' հայիր 'ի նեղն, այլ յայն՝ թէ
 ուր տանիցի, և մի' ընդ լայնն՝ թէ ուր վախճան
 ունիցի: Եւ նեղ այն ասի, զի յամենայն կողմանց
 ճնշիցի և վտանգիցի յելս ճանապարհին ըստ նմա-
 նութեան կամրջի, ոչ խոտորելով յաջ և ոչ յա-
 հեակ: Իսկ լայն՝ զի 'ի ճանապարհէն արտաքս ելեալ
 յընդարձակութեան շրջի՝ մոլորեալ յուղիղ պո-
 ղտայէն: Եւ դուռն անուանէ յիրաւի զի իբր
 'ի դրանց արտաքս ելանեմք 'ի կենցաղոյս՝ թողեալ
 'ի տան աշխարհիս զմ' թերեալ ընչից բազմութիս.
 նաև զվիշտս և զնեղութիւնս, յորում ոմանք սա-
 կաւ վշտացեալ իբր 'ի դրան ել կենացն պատա-
 հին, և ոմանք 'ի դուռն՝ ժամանակ ընդարձակ կե-
 նօք յօրացեալ կորստեան արժանաւորին, իմա և
 զայն, զի ընդարձակս ասէ բազումք ընթանան յա-
 զագս հեշտութեան խաբեալք, և յառաջնորդ է
 ճանապարհին այլ ոք այլ ուր գահավիժեալ, յո-
 ռոյ կատարածն կորուստ է բազմեալ սատանայ,
 ըստ այնմ՝ են ճանապարհք՝ որ թուին թէ ուղիղ
 իցեն, բայց ելք նոցա հային յատակս դժոխոց:
 Իսկ 'ի նեղն սակաւք՝ վասն դժուարութե նուրբ
 ընթացիցն, զի խաչ կայ առաջի և չարչարանք. նա-
 հատակութիւնք և վաստակք, որոյ առաջնորդ տէր
 է հաստատեալն 'ի գլուխն՝ անմահ կենացն բաշխիչ
 և արքայութեան երկնից պարգևիչ: (Յօհան.

Ժորժ . 'ի մեկնութեան . Մատ . Է . 13 . 14 :

Պարակցեալ քաջազէն բռնութեամբ' 'ի յերկրէ
'ի յերկինս տարագէմ' գնացին փախստեայք . ին
քեանք ելին և մեզ ուսուցին , բազում նեղութի
մտանել յայն հանգիստ) . 'ի շարակ :

Մին մարդասէր ոչ երբէք կամի զի մեղաւորք
յամառեալ 'ի մեղս մտանեացին 'ի մահ յաւիտենայ
կան դատաւարութեան , այլ կամի զի ամենեքեան
խոստովանութեամբ և ապաշխարութեամբ դարձ
ցին և կատարեալն նեղութեան արժանացին . վսյ
'ի ձեռն մարգարէից առաքելոց և հոգևոր հովուաց
եկեղեցւոյն սրբոյ խրախոյս տայ ապաշխարութեան
և դառնալոյ 'ի մեղաց :

« Առացարուք սրբեցարուք , ընկեցէք զչարիս ձեր
յանձանց ձերոց առաջի աչաց իմոց , դադարեցէք
'ի չարեաց ձերոց : Ասարուք զբարիս գործել ,
խնդրեցէք զիրաւունս , փրկեցէք զզրկեալն , դատ
արարէք որբոյն , և տուք իրաւունս այրւոյն : Աւ
եկայք խօսեցարուք ընդ միմեանս՝ ասէ տէր . և
եթէ իցեն մեղք ձեր իբրև զձանձախարիթ՝ իբրև
զձիւն սախտակ արարից , և եթէ իցեն իբրև զոր
դան կարմիր , որպէս զասր սուրբ արարից
Աս եմ , ես եմ , նոյն , որ ջնջեմ զանօրէնութիւնս
քո վան իմ » . Ասայ . Թ . 16—18 :

« Աւ մի ևս ուսուցանիցեն իւրաքանչիւր զընկեր
իւր , իւրաքանչիւր զեղբայր իւր ասել՝ Թէ ծանիր
զտէր , զի ամենեքեան ծանիցեն զիս 'ի փոքրկանց

նոցա մինչև 'ի մեծամեծս, ասէ տէր. զի քաւիչ եւ զէց անիրաւութեանց նոցա. և զմեղս նոցա ոչ ևս յիշեցից' . Նորեմ . լւ . 34 :

Նա դու որդի մարդոյ՝ ասա՛ ցտունդ իսրայէլի, այսպէս խօսեցարուք՝ և ասացէք, թէ մոլորութիւնք մեր՝ և անօրէնութիւնք մեր 'ի մեզ են, և մեք 'ի նոսին մաշիմք . և զիարդ ապրիցուք : Նա ցնտա կենդանի եմ՝ ես՝ ասէ աղօնայի տէր, ոչ կամիմ զմահ ամբարշտին, որպէս զբառնալ ամբարշտին 'ի չար ճանապարհէ իւրմէ՝ և կեալ, դառնալով դարձարուք 'ի ճանապարհաց ձերոց չարաց, և ընդէր մեռանիք տունդ իսրայէլի . Նզեկ . լգ . 10 . 11 :

«Ո՛չ յամեցուսցէ տէր զաւետիսն՝ որպէս ոմանք յամբ համարին, այլ երկայնամիտ լինի առ ձեզ : Քանզի ոչ կամի, եթէ ոք կորիցէ, այլ զամենեցուն հասանել յապաշխարութի . Բ . Պետր . գ . 9 :

«Նա թէ խոստովան լինիցիմք զմեղս մեր, հաւատարիմ է նա. և արդար առ 'ի թողուլ մեզ զմեղս մեր, և սրբել զմեզ յամենայն անիրաւութենէ . Թ . յօհ . Թ . 9 :

«Նալ արդ՝ քանզի որպէս ոչ է առանց քրիստոսի այ ոգւոց փրկութիւն . և ոչ առանց տեաման աչաց՝ առ լոյս զուարճութիւն : Նա կամ՝ առանց արուսեկին նշուլից՝ արևու երբէք քաղցրութիւն, այսպէս և ոչ առսնց խոստովանութեան՝ ծածկութից և ըստգտանաց անձին՝ քաւութիւն . Եարեկ . 5 :

«Մենայն մեղաւորաց ապաշխարութեամբ լինի թողութիւն մեղաց համարձակութեամբ ասեմ եթէ չեք մեղք որ ապստամբին և ապստամբեցին յապաշխարութենէ», սբն . եփրեմ . 'ի մեկն . աւետ . համարար . գլ . Ժ :

«Վիէ և բիւր չարեօք յառաջինսն վերաւորեալ իցեմք հաւսոսացուք 'ի մարդասիրութենէ քրիստոսի քաւութիւն և թողութիւն մեղաց գտանել», սբն խոսրով . 'ի մեկն . Ժամակարգ :

«Օ ի եթէ մեք ոչ մոռանամք զմեղս մեր, այլ 'ի համար բերեմք միշտ՝ ան մոռանայ : Իսկ եթէ մեք մոռանամք՝ աստուած ոչ մոռանայ : Եւ զկնի այսպիսի խոստովանութեան, զպեղանիս ապաշխարութեան 'ի վերայ դնել վերացն, և ամենայորդոր կամօք 'ի ճգունան փութալ, և ընդդէմ . մոլեգին ախտից, և այլոց ևս մեղաց, նշան յաղթութեան կանգնել :

Միտ զայսպիսի խոստովանութիւն պահանջէ 'ի մէնջ, զայսպիսի ապաշխարութիւն : Եւ յորժամ 'ի մէնջ հարկաւորին՝ կատարին, ասեմ զինչ ասէ :

«Հաւատարիմ է նա և արդար առ 'ի թողութիւն մեր», սարգ . շնորհ . ճառ ք . 'ի մեկն . ան . յօհ . 1 . 8 :

«Մեք ցուցցուք 'ի նեղութեան և յանդորրութեան մտերմութեան մերոյ առ տէրն, և նա անուագ զիւր պարգևան շնորհէ զի զամենեցունց կամի զկեան և Ժառանգաւոր լինիլ անանց փառացն և մեծութեանն, որ 'ի քրիստոս յս 'ի տէր

ատենի եկեղեցւոյն 'ի մէջ ժողովրդոց զբանն
կենաց քարոզել առ 'ի ճանաչումն աստուածային
բարեխնամ կամաց և 'ի հետևումն անձաճոյ ա-
ռաքինական վարուց և ըստ ամբ հետի կալ 'ի
խորհրդոց և 'ի գործոց մոլութեանց և մոլորութեց :

Ահա զայս պարտաւորութիւն նախազեկոյց առ-
նէր անձային արդարութիւն մարգարէին եզեկեայ
որպէս և գրեալ է . « Այլև բան տեսան առիս և
ասէ : Արդի մարդոյ , դէտ կացուցի զքեզ տանդ
խորայելի լուիցես յինէն զպատգամս և սպառ-
նասցիս նոցա իբրու յինէն : Յորժամ ասիցեմ յա-
նօրէնն , եթէ մահու մեռանիցես . և դու ոչ զգու-
շացուցանիցես նմա . և ոչ խօսեսցիս զգուշանալ ա-
նօրինին . և դառնալ 'ի ճանապարհաց իւրոց ջա-
րաց և կեալ , անօրէնն յանօրէնութեան իւրում
մեռցի , և զարիւն նորա 'ի ձեռաց քոց խնդրեցից :

Իսկ եթէ դու զգուշացուցանիցես անօրինին , և
նա ոչ դարձցի յանօրէնութենէ իւրմէ , և 'ի ճա-
նապարհէ իւրմէ , անօրէնն այն յանօրէնութեան
իւրում մեռցի , և դու զանձն քո ապրեցուցես :
Այլ յորժամ դարձցի արդարն յարդարութեց իւ-
րոց և արասցէ յանցանս՝ արկից տանջանս զգլխով
նորա , զորս արար : Իայց քանզի՝ դու ոչ զգուշա-
ցուցեր զնա , զարիւն նորա 'ի ձեռաց քոց խնդրե-
ցից : Այլ եթէ զգուշացուցես զարդարն , զի մի
մեղցէ , արդարն կելով կեցցէ . զի զգուշացուցեր
նմա . և դու զանձն քո ապրեցուցես , . 7 . 16—21 :

Յիշեացուք աստանօր զառական աւետարանական
 բանից կենարարին մերոյ յիսուսի քրիստոսի, որով
 նմանեացուք բարի և հաւատարիմ ծառայիցն, որք
 զքանքար բանին այ յարգեցին հաւատարիմ լինե-
 լով տեառն իւրեանց. վասնորոյ գովեցան և վար-
 ծուցն արժանի եղեն: Այլ մի երբէք նմանեացուք
 այն չար և վատ ծառային, որ զպաշտօն իւր հա-
 ւատարմութեամբ չկամեցաւ կատարել, այլ ծու-
 լութեամբ քանքարաթաքոյց գտաւ. վասնորոյ և
 զարժանին ընկալաւ զպատիժ ՚ի տեառնէն, որպէս
 և գրեալ է. «Որպէս այր մի գնացեալ ՚ի տար աշ-
 խարհ, կոչեայ զծառայս իւր. և ետ նոցա զինչս
 իւր: Ամեն ետ հինգ քանքար. և ումեն երկուս.
 ումեն մի իւրաքանչիւր ըստ իւրում կարի. և
 գնաց: Չորս վաղվաղակի՝ որ էառ զհինգն՝ գոր-
 ծեաց նոքօք, և շահեցաւ այլևս հինգ: Նոյնպէս և
 որ զերկուսն, շահեցաւ այլևս երկուս: Այլ որ ըշ-
 մինն էառ, փորեաց զերկիր. և թագոյց զարծաթ
 տեառն իւրոյ: Յետ բազում ժամանակի գայ տէր
 ծառայիցն այնոցիկ՝ և առնէ համարս ՚ի մէջ նո-
 ցա: Այլ մատուցեալ՝ որ զհինգ քանքարն էառ,
 մատոյց այլևս հինգ քանքար՝ և ասէր: տէր, հինգ
 քանքար ետուր ցիս, արդ՝ աւասիկ հինգ այլևս
 քանքար շահեցայ: Նսէ տէր իւր՝ ազնիւ ծառայ
 բարի և հաւատարիմ, որովհետեւ ՚ի սակաւուդ հա-
 ւատարիմ ես, ՚ի վերայ բազմաց կացուցից զքեզ.
 մուտ յուրախութիւն տեառն քո: Մատուցեալ և

որոյ զերկուս քանքարս առեալէր՝ և ասէ, տէր՝
 երկուս քանքարս ետուր ցիս. ահաւասիկ երկուս և
 այլ քանքարս՝ զորս ՚ի վերայ շահեցայ: Ասէ ցնա
 տէրն իւր, ազնիւ ծառայ, բարի և հաւատարիմ,
 որովհետեւ ՚ի սակաւուդ հաւատարիմ ես՝ ՚ի վր
 բազմաց կացուցից զքեզ. մուտ յուրախութիւն
 տեառն քո: Մատուցեալ և որոյ զմի քանքարն ա
 ռեալ էր, և ասէ, տէր գիտէի, զի այր մի խիստ
 ես, հնձես զոր ոչ սերմանեցեր, և ժողովեա՝ ուստի
 ոչ սփռեցեր: Արկեայ, գնացի, և թագուցի զքան
 քարն քո յերկրի. արդ՝ ահաւասիկ քոյդ ցքեզ:
 Պատասխանի ետ տէրն և ասէ ցնա, ծառայ չար և
 վատ, գիտէիր եթէ հնձեմ՝ ուստի ոչ սերմանեցի,
 և ժողովեմ՝ ուստի ոչ սփռեցի. պարտ էր քեզ
 արկանել զարծաթդ իմ՝ ՚ի սեղանաւորս, և եկել
 ես տոկոսեօք պահանջի զիմն: Արդ՝ առէք ՚ի դռ
 մանէ զքանքարդ՝ և տուք այնմ՝ որ ունիցի զտա
 ւրն քանքարն: Օհ ամենայնի, որ ունիցի, տացի և
 յաւելցի, և որ ոչն ունիցի, և զոր ունիցին, բարձցի
 ՚ի նմանէ: Աւ զծառայդ անսլտան հանէք ՚ի խա
 ւարն արտաքին, անդ եղիցի լալ՝ և կրճել ա
 տամանց: Մատ. իե. 14-30:

Ի սոյն միտս գրէ և սրբազան առաքեալն Աեառոս.
 «Իւրաքանչիւր ոք որպէս և ընկալաւ զչնորհս ինչ
 ՚ի միմեանս զնոյն մատակարարել, իբրև զբարւոք
 հազարապետս պէսպէս շնորհացն ոյ: Աթէ ոք խօ
 սեսցի իբրև զայ պատգամ, եթէ ոք մատակարաւ

բեացէ՛ իբրև ՚ի զօրութենէ՛ զոր շնորհէ անձ, զի
 յամենայնի փառաւորեացի աստուած ՚ի ձեռն յսի
 քսի. որում փառք և զօրութիւն յաւիտեանս յա
 ւիտենից ամէն, . ան. Պետր. ք. 10. 11 :

Այս ըստ սրբազան առաքելոյն Պօղոսի՛ եթէ
 քարոզէ՛մք զբանն կենաց՝ զհոգևոր պաշտօնիս մեր
 զպարտիս կատարեմք և անդատապարտ մնամք, և
 զվարձս յաւիտենական փառաց ընդունիմք : Իսկ ե
 թէ անհոգս լինիմք, ծուլանամք, և զկամս մեր պաշ
 տեմք սոսկալի վայն յաւիտենական դատապարտու
 պատրաստեալ կայ մեզ :

« Եթէ աւետարանեմ, ոչ ինչ են ինձ պարծանք,
 քանզի հարկ ՚ի վերայ կայ, բայց վայ է ինձ, եթէ
 ոչ աւետարանեմ : Եթէ կամաւ զայն առնեմ,
 վարձք են ինձ, և եթէ ակամայ, տնտեսութիւն
 յանձնէ ինձ, . ան. Կորն. Թ. 16. 17 :

« Օայս վայութիւն դնեմ առաջի անյ՝ և յիստ
 փ քրիստոսի, որ դատելոց է զկենդանիս և զմե
 աեալս, ՚ի յայտնութեան իւրում և յարքայութե
 և, որ քարոզեան զբանն հաս ՚ի վերայ ժամու
 և տարածամու, յանդիմանեան, սաստեան, միթա
 ղեան ամենայն երկայնամտութեամք և վարդապետու
 թեամք. . . Այլ դու զուարթ կաց, յամենայնի
 ճգնեաց, զգործս աւետարանչի գործեան զպաշտօն
 քս կատարեալ կալ, . ք. Տիմոթ. ք. 1-5 :

Այդ ուշադիր լիցուք երանելի սբ վարդապե
 տին մերոյ Յովհաննու ծործորեցւոյ, որ քաղցրա
 մօք բանիւք խրատէ զհոգևոր հովիւս ուղղափառ

սուրբ եկեղեցւոյն մեր նմանիլ նախահայրապետին
 մերոյ և լուսաւորչին սրբոյն Վրիգորի այսպէս
 գրելով. «Մաջնորդք երկնաւոր ճանապարհին և
 արածողք քնի հօտին և մեծագին գառանցն, զոր
 միածինն միայնոյ հօր՝ արեամբ և մահու ժառանգ
 գեաց: Օհնգետառանառեայ չարչարանօք մեր լու
 սաւորչին ստացեալն սեպհական ժողովուրդ և ձեզ
 ձրի և անգին տուեալ ՚ի ժառանգութիւն. մի՛ մո
 լորեցուցանէք ՚ի լերինս և յանկոխ ճանապարհ.
 և մի՛ մասնէք գայլոց և գազանաց. զոր հովիւն
 քաջ՝ ՚ի վերայ յուսոյ եբարձ և ՚ի վեր տարաւ
 յերկինս և ընդ անմոլարս խառնեաց թիւս.՝ Վուկ.
 ԺԵ. 5: Մի լինիք նմանողք վարձկանացն ՚ի մար
 մին սերմանողաց, և զհոգիս խաշանց բանաւորաց
 անտես առնողաց: Մի անխնամ անգութ և անայ
 ցելու խօցելոցն վերաւորաց լինիցիք, վասն որոց քն
 զխոցումն և զվերս յանձն եառ, : Վուկ. 10. 31:
 Վաւաստիք եկեղեցւոյ նաւի, մի կենցաղոյս ամ
 բոխեալ ծովու տայք զնաւ եկեղեցւոյ յալեկո
 ծութիւն և ՚ի խռովութիւն հողմաց, զի մի ընկղ
 մելով զորս յանձն առիք հանել ՚ի հեղձական ծո
 վէ, կորուսանողք անձանց անմեղաց լինիցիք: Որք
 անձային այգւոյն բանաւոր և երկնաւոր տնկոցն
 տնկագործ և սրահասարան կարգեցաք, և ՚ի պտղոյ
 այգւոյն ճաշակէք, և ակնուէիք գահեկանի վար
 ձուն յամենաբարի տեառնէն, . Մատ. 20. մի տայք
 թոյլ գազանին ապականել զանձային այգւոյն զքա
 ջալեր ուռն յորթն ճշմարիտ արմատացեալ, ,

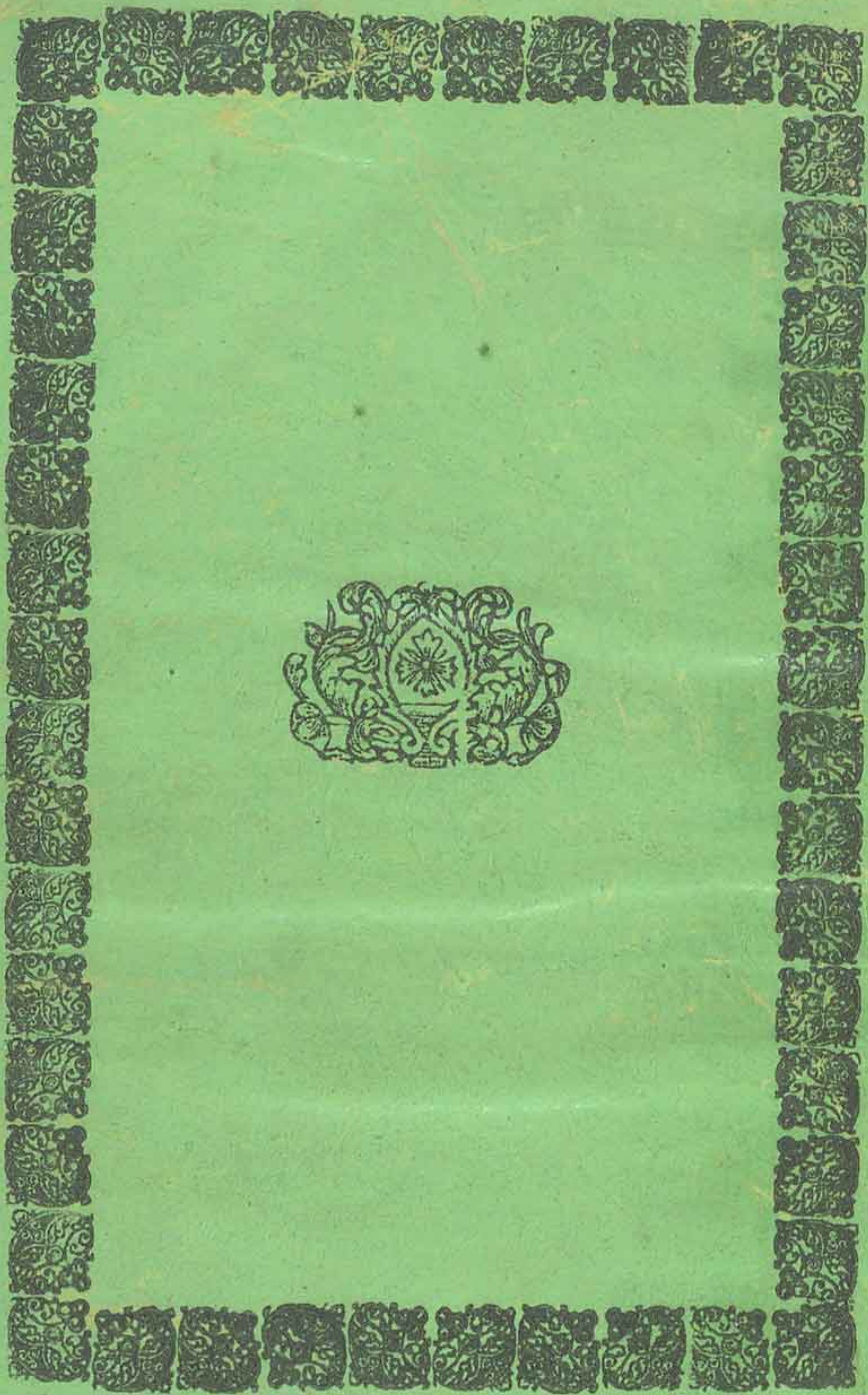
Մաղ. 70. 14: «Մի շարժէք զպատուար զգուշութեամբ պատուիրանաց ւոյ: Մի կոխէք զկարգ կանոնաց անձաճատատ ուխտին հաւատոյ: Մի քակէք զցանկ ամբութեան հայրենադիր աւանդիցն, զի մի հարջէք յօճէն չարաթոյն և անբութելի. Սող. Ժ. 8: Բժիշէք բանաւորք և վերակացուք հոգւոց, որք զանձականն ունիք բժշկարան, մի անգութ և անագորով առ խածեալն 'ի կամակոր օճէն' և 'ի բնական և յանբնական ցաւօք պաշարեալն լինիցիք: Մի ողջացուցիչք չարեաց և ոչ փարատիչք ցաւոց: (Յօբ. Ժգ. 4:

Նստուածայինն պօշոս գրէ ձեզ և ամենայն հաւատացելոց խրատ և ասէ, յիշեցէք զառաջնորդս ձեր, որք խօսեցան ընդ ձեզ զբանն ւոյ. և հայեցեալք յերս գնացից նոցա. նմանողք եղերուք հաւատոցն. (Եբր. Ժգ. 7: Մըդ և դուք յիշեցէք զառաջնորդն կենաց և փրկութեան ձերոյ, և զմտաւածէք զանտանելի չարչարանս անձագութ հօրն և հոգւոց լուսաւորչին և ձգնաւոր նահատակին քի սրբոյն գրիգորի: Աւ մի մտանայք զզարմացուցիչ երկնաւոր զօրացն' և զկիրս նորա հողանիւթ մարմնոյն: Պատկառեցէք յայնպիսի սասկալի նորա խատամբեր վարուցն: Ար և այժմ զարեամբ գլբտանցն և զցօղով սնուցեալ արտասուացն զսերմանեալ հաւատոյն անդաստանի պատու վայելէք: Մըդ հայեցարուք յերս գնացից նորա, թէ որպէս եկաց յաշխարհի, և կամ որպիսիք էին ելք գնացից նորա: Օհ այն է դուռն ոչխարաց հովուէ. ընդ

502

որ նա եմուտ չարչարանօք : Ստացաւ իւր ժողովուրդ քերանօք ոսկերաց մարմնոյն , և կողիցն հոսմամբ արեան՝ շինեաց զաղգս զայս եկեղեցի այ : Սրպէս , և տէրն իւրով կողակայլակ արեամբն զաղգ և զաշխարհ ամ : Հրոյ տոչորմամբ խորովեցաւ ՚ի վերայ իւրոց գեղեցիկ գառանցն : Մննարին տանջանօք կայր ՚ի կախաղանին և աղօթէր վան իւր հաւատացել հօտին : ՚ի գուբ խաւարին և ՚ի մէջ չարաթոյն օձից կայր զամս երեքտասան , յաղագս ՚ի գուբ մեղաց և ՚ի հարուածս օձին և ՚ի մէջ թունալի ախտից մեր ընկղմելոյն : Մ. յս է դուռն հոգևորական հովուէ , և որ ոչ մտանէ ընդ այս դուռն , գող է և աւազակ . յօհ . 10 . 1 : Մ. յս օրինակ՝ որով անպահան լինի ժառանգութիւն և ոչ աղգակցութիւն արեանն՝ որով տիրեն քրիստոսի հօտին : Մ. յս են գինք գառանցն քսի և ոչ բաղմութիւն արծաթոյ . զի խոտեացին այնոքիկ որք ընտրել են արծաթով : Մ. որ որ այսպէս եմուտ ընդ դուռն ոչխարաց , հայեցարութ յելս գնացից նորա և զարմացարութ : Օի յետ ստանալոյն իւր ժողովուրդ , և յետ ՚ի քահանայապետականն բարձրանալոյ յաթու , հրաժարեալ յաշխարհէ , յանապատ վայրս և յանբնակրս հեռանայր : օտարանայր ՚ի պատուոյս , փախստական լինէր ՚ի փառացս , աստուծոյ լինէր խօսակից , հրեշտակաց երգակցութեանց կցորդ , ընդ սրբաասաց սերովբէսն սրբաբանօղ . սքն յօհ . ծործոր . ՚ի գովեաւ . սրբոյ հօրն մերոյ գրիգորի լուսաւորչի . ՚ի յաճախ :

1491

1491

